

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE LIBIĄŻ

Autorki:

Małgorzata Głuszak

Anna Sobczyk-Turek

Kraków, wrzesień 2013 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

WSTĘP.....	3
I. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	4
II. CELE I METODOLOGIA BADANIA	7
III. PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE W ŚWIETLE DANYCH ZASTANYCH	9
IV. PROBLEM PRZEMOCY W SWIETLE BADAŃ ILOŚCIOWYCH.....	11
4.1. CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA	11
4.2. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE.....	13
4.3. PERSPEKTYWA ŚWIADKA PRZEMOCY.....	23
4.4. PERSPEKTYWA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY.....	26
4.5. PERSPEKTYWA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC.....	30
V. FUNKCJONOWANIE SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH.....	34

WSTĘP

Niniejszy raport stanowi podsumowanie badania pt. „Diagnoza problemu przemocy w Gminie Libiąż” przeprowadzonego przez Fundację Biuro Inicjatyw Społecznych w ramach projektu „Doskonalenie mechanizmów konsultacji społecznych w Gminie Libiąż” realizowanego w partnerstwie z Gminą Libiąż i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Libiążu. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od lipca do września 2013r., a jego wyniki mają stanowić punkt wyjścia do tworzenia „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Gminie Libiąż na lata 2014-2016”. Zgodnie z art. 6 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. gmina ma obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie między innymi poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Niniejszy raport ma dostarczyć informacji, które pomogą w zaplanowaniu działań takiego systemu na terenie gminy Libiąż w latach 2014-2016 poprzez przedstawienie danych o skali przemocy w gminie, opinii i postaw mieszkańców wobec zjawiska przemocy domowej oraz słabych i mocnych stron współpracy instytucji działających na terenie gminy w ramach systemu.

I. WNIOSKI I REKOMENDACJE

PRZEMOC W RODZINIE W OCZACH MIESZKAŃCÓW I SPECJALISTÓW	
WNIOSKI	REKOMENDACJE
<p>Przemoc w rodzinie jest problemem "wrażliwym", trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w statystykach prowadzonych przez poszczególne służby. W 2012r. wypełniono 48 Niebieskich Kart, a 16 rodzinom udzielono świadczeń pomocy społecznej z tytułu występowania przemocy w rodzinie. Tymczasem, spośród 204 respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o znajomość rodzin, w których dochodzi do przemocy domowej, aż 45% stwierdziło, że zna przynajmniej jedną taką rodzinę, a 9%, że zna ponad 5 rodzin, w których dochodzi do przemocy.</p>	<p>Należy mieć na względzie, że oficjalne statystyki nie odzwierciedlają w pełni skali i charakteru problemu przemocy w rodzinie, dlatego, w celu skutecznego przeciwdziałania przemocy i ochrony osób dotkniętych przemocą należy systematycznie diagnozować problem w środowisku lokalnym.</p>
<p>W świadomości społecznej nadal funkcjonują mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie. 71% badanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemoc w rodzinie często towarzyszy uzależnieniu od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Warto edukować społeczeństwo, w tym osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny, że uzależnienie od alkoholu nie jest przyczyną przemocy. Aby powstrzymać przemoc w rodzinie nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny dodatkowo uczestniczyć w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.</p>
<p>Mieszkańcy najczęściej rozumieją przemoc jako przemoc fizyczną, o czym świadczą ich opinie o działaniach klasyfikowanych jako przemocowe oraz najczęstszych symptomach świadczących o występowaniu tego zjawiska w rodzinach (widoczne ślady pobicia, krzyki, wyzwiska).</p>	<p>Należy prowadzić działania informacyjno-edukacyjne służące upowszechnieniu wiedzy wśród mieszkańców o formach przemocy, konsekwencjach i sposobach rozpoznawania przemocy.</p>
<p>Badania pokazują na niejednoznaczne podejście mieszkańców do stosowania kar cielesnych wobec dzieci. 45% badanych zaklasyfikowało „dawanie klapsa” jako przemoc, a 32% nie było pewnych („trudno powiedzieć”), co oznacza, że część osób może usprawiedliwiać takie postępowanie w zależności od sytuacji. Choć większość uczestników badania jest przeciwnych stosowaniu kar cielesnych wobec dzieci, niepokojące jest jednak, że dość duża część usprawiedliwia takie postępowanie w niektórych sytuacjach (15% respondentów dopuszcza cielesne karcenie dziecka, gdy zawiodą inne sposoby dyscyplinowania), a część badanych (12%) uważa, że rodzice mają prawo karać dzieci w dowolny sposób.</p>	<p>Rekomenduje się podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców służących podniesieniu ich wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci oraz wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych (np. komunikacja z dzieckiem, rozwiązywanie konfliktów). Warto także podejmować działania informacyjno-edukacyjne służące ochronie dzieci przed przemocą w rodzinie (np. włączanie się w kampanie ogólnopolskie, tworzenie lokalnych kampanii, happeningów antyprzemocowych).</p>
<p>Pomimo szeroko deklarowanego poparcia dla konieczności</p>	<p>Rekomenduje się podjęcie działań mających na</p>

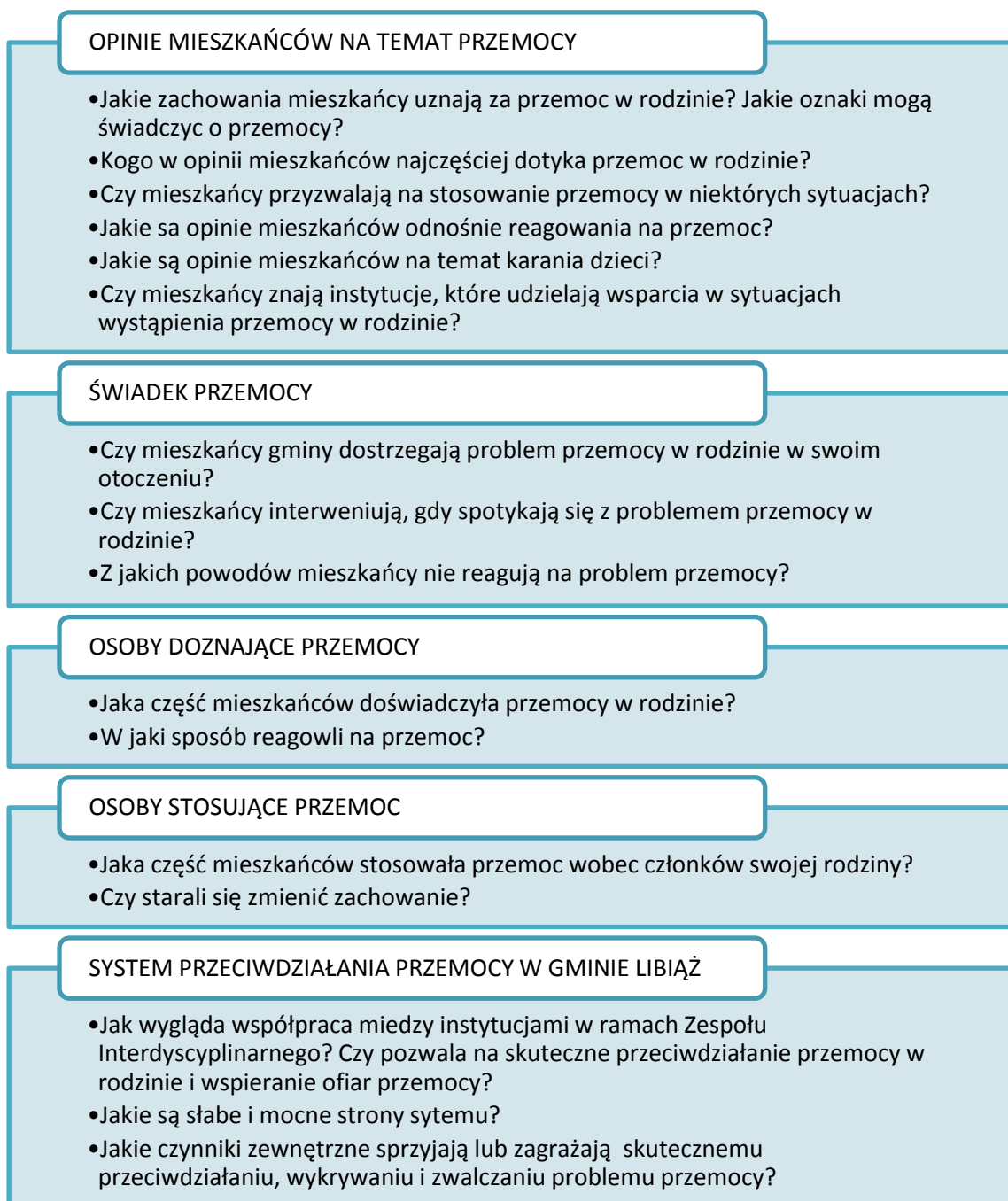
<p>reagowania na przemoc, deklaracje badanych nie znajdują potwierdzenia w rzeczywistych zachowaniach. 3/4 badanych zdecydowanie zgadzało się z twierdzeniami, że na przemoc trzeba reagować, bo ofiary przemocy nie poradzą sobie same z przemocą w rodzinie - 69%, należy reagować bo komuś może stać się coś złego - 76%, przemoc w rodzinie jest przestępstwem, dlatego każdy powinien reagować i zawiadomić odpowiednie służby - 77%. Jednak, aż 40% osób, które były świadkami przemocy w rodzinie, wskazało, że nie podjęło żadnej reakcji. Badani nie reagowali, gdyż obawiali się, że sami będą mieć przez to kłopoty, nie chcieli wtrącać się w spray rodzinne lub nie wiedzieli, w jaki sposób powinni zareagować, gdzie zgłosić przemoc.</p>	<p>celu uwrażliwienie mieszkańców na konieczność reagowania na przemoc w rodzinie. Istnieje potrzeba upowszechnienia wśród mieszkańców znaczenia i roli świadka przemocy w rodzinie oraz form i sposobów postępowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy.</p>
<p>Przemoc w rodzinie to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów. Równie często ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci. Spośród respondentów, którzy przyznali się do doświadczenia przemocy w rodzinie, 72 osoby udzieliły informacji nt. osób, które stosowały wobec nich przemoc. Najczęściej sprawcami przemocy byli współmałżonka/współmałżonek lub rodzic/opiekun. Również sami badani, którzy przyznali się do stosowania przemocy w rodzinie, wskazywali, że najczęściej dopuszczali się zachowań przemocowych wobec współmałżonka – 32% wskazań i dziecka – 30% wskazań.</p>	<p>Należy wzmocnić działania profilaktyczne nastawione na wczesne wykrywanie i rozwiązywanie konfliktów i kryzysów w rodzinie m.in. poprzez prowadzenie mediacji rodzinnych, poradnictwa psychologicznego oraz działań terapeutycznych. Niezbędna jest również szczególna troska o dobro i bezpieczeństwo dzieci. W celu ochrony dzieci przed przemocą w rodzinie warto prowadzić działania służące modelowaniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców. (np. szkoła dla rodziców)</p>
<p>Spośród 40 osób, które przyznały się do stosowania przemocy w rodzinie, 30 odpowiedziało na pytanie o podejmowanie prób zmiany zachowania. 80% badanych przyznało, że próbowali powstrzymać się od stosowania przemocy, ale próby te ograniczały się najczęściej do rozmów z innymi osobami. Tylko 14% sprawców wskazało, że uczestniczyli w programie korekcyjno-edukacyjnym.</p>	<p>Konieczne jest położenie nacisku na informowanie sprawców o konsekwencjach stosowania przemocy i motywowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. Warto też podjąć starania na rzecz szerszego stosowania przewidzianych w prawie instrumentów nacisku na sprawców (np. sądowe zobowiązanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych)</p>
<p>Z badań wynika, że w świadomości mieszkańców gminy pomoc w sytuacji występowania przemocy świadczą przede wszystkim 2 podmioty: Ośrodek Pomocy Społecznej (72% wskazań) oraz policja (68% wskazań). Pozostałe instytucje działające w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy tj. szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczną, ośrodek interwencji kryzysowej, wskazywała tylko co 3 osoba, a prokuraturę, sąd i służbę zdrowia – zaledwie co 5-ty respondent. Wyniki wskazują także na małą znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego wśród mieszkańców.</p>	<p>Aby wzmocnić wiedzę mieszkańców gminy o instytucjach mogących świadczyć pomoc w sytuacjach przemocy w rodzinie należy rozpowszechniać informacje nt. instytucji i organizacji świadczących pomoc rodzinom i osobom z problemem przemocy oraz o ich ofercie wsparcia. Ze względu na kluczową rolę Zespołu Interdyscyplinarnego należałoby informować społeczność lokalną o jego kompetencjach oraz możliwości działania.</p>
<p>Pomimo ustawowo uregulowanego obowiązku interdyscyplinarnego podejścia do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zobligowania poszczególnych służb, w tym pomocy społecznej, policji, GKRPA, oświaty i służby zdrowia do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedura Niebieskie Kart jest realizowana jedynie przez Policję i pomoc społeczną.</p>	<p>Warto nawiązać współpracę z służbą zdrowia w celu aktywniejszego włączenia lekarzy i pielęgniarek w realizację procedury Niebieskie Karty. Okolicznością sprzyjającą może być kampania "Lekarzu reaguj na przemoc" realizowana przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:</p>

Służba zdrowia w najmniejszym stopniu angażuje się realizację nałożonych przepisami prawa zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	www.lekarzureagujnaprzemoc.pl
Poważną barierę w skutecznym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowią deficyty lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: brak specjalistów, brak odpowiednich warunków lokalowych, biurokracja, nadmiar obowiązków, ograniczone środki finansowe.	Rekomenduje się podjęcie działań służących niwelowaniu deficytów lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zabezpieczeniu odpowiednich warunków do skutecznego i efektywnego rozwiązywania problemu przemocy domowej.

II. CELE I METODOLOGIA BADANIA

Głównym celem badania było **oszacowanie skali zjawiska przemocy w gminie Libiąż, poznanie postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie oraz ocena systemu przeciwdziałania i zwalczania problemu przemocy w gminie**. Szczegółowe pytania badawcze zostały przedstawione w odniesieniu do 5 głównych obszarów badawczych (rysunek 1).

Rysunek 1.

Aby odpowiedzieć na wskazane pytania przeprowadzono analizę danych zastanych, badania ilościowe i badania jakościowe. Takie podejście pozwoliło na przedstawienie problemu przemocy z różnych perspektyw oraz weryfikację wniosków.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Informacje gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Ośrodek Pomocy Społecznej stanowią podstawę do poznania skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

BADANIA ILOŚCIOWE

Badanie zrealizowano przy wykorzystaniu ankiet papierowych w okresie 3-20 września 2013 r. Dystrybucja ankiet na terenie gminy miała charakter dogodnościowy – kwestionariusze były dostępne w siedzibach instytucji i organizacji działających w Libiążu, Żarkach i Gromcu (przychodnie, szkoły, Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Aktywności Lokalnej, Klub Aktywności Społecznej, organizacje pozarządowe, itp.). Mieszkańcy uzupełniali ankiety i przekazywali je do wskazanych miejsc lub osób zajmujących się dystrybucją. Z 500 rozdyskrebowanych kwestionariuszy uzyskano 224 wypełnione ankiety, które zostały poddane analizie. Ze względu na brak możliwości losowego doboru próby badania nie są reprezentatywne – wyniki nie mogą być uogólniane na populację mieszkańców gminy.

BADANIA JAKOŚCIOWE

W celu uzyskania bardziej pogłębionych informacji na temat funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Libiąż przeprowadzono wywiad grupowy (*focus*) z przedstawicielami instytucji i organizacji działających w tym obszarze na terenie gminy. W spotkaniu zorganizowanym 26 września 2013 roku wzięło udział 9 osób. Podczas rozmowy poruszano zagadnienia związane z charakterystyką zjawiska przemocy i rodzin dotkniętych przemocą na terenie gminy, działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy, współpracy międzyinstytucjonalnej oraz potencjału i potrzeb instytucji zaangażowanych w system.

***

Wyniki badań zostały zaprezentowane zbiorczo w kolejnych rozdziałach raportu.

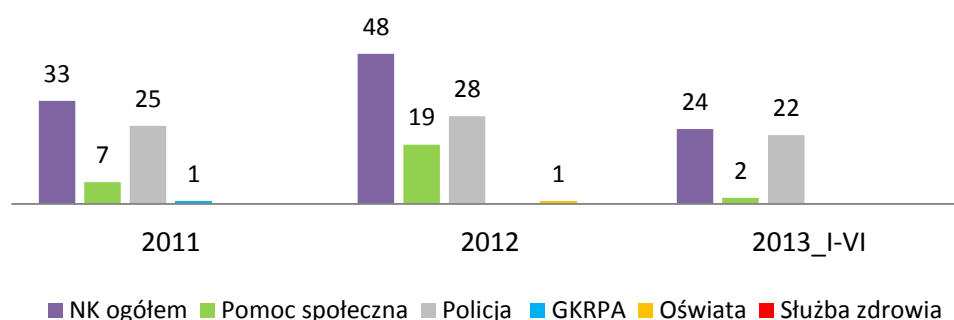

III. PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE W ŚWIETLE DANYCH ZASTANYCH

Ze względu na charakter problemu przemocy, bardzo trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, których ona dotyka. Powołując się na badania ogólnopolskie z 2011 roku¹ można stwierdzić, że 27% dorosłych Polaków doświadczyło przemocy fizycznej, 38% - przemocy psychicznej, a 5% - przemocy seksualnej. Do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 16% badanych, psychicznej – 26%, seksualnej zaś 1%. Bardzo często przemoc domowa jest jednak ukrywana i duża część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Świadczą o tym dane o liczbie ofiar przemocy wyliczone w oparciu o liczbę wypełnionych Niebieskich Kart w roku 2011 w Polsce: 113 546.

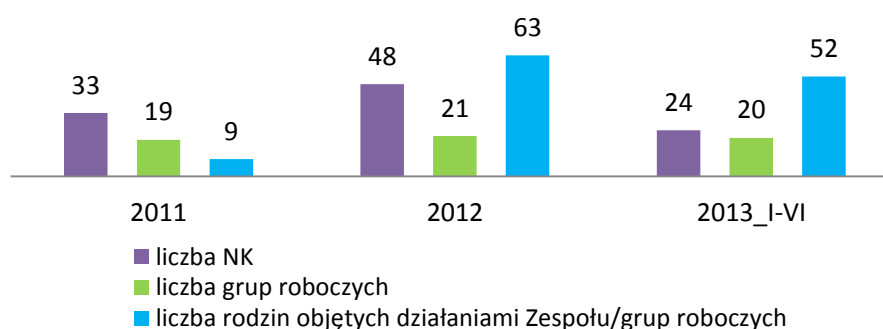
Dane o procedurze Niebieskiej Karty w gminie Libiąż w latach 2011-2013 zestawiono na wykresach 1 i 2. W 2011 roku sporządzono 33 Karty, w 2012 – 48, a do połowy 2013 – 24 Karty. W każdym roku większość Niebieskich Kart wypełniana była przez Policję i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, w pojedynczych przypadkach – przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i placówki oświatowe, ani razu natomiast nie uczestniczyła w tym służba zdrowia.

WYKRES 1. LICZBA NIEBIESKICH KART SPORZĄDZANYCH W GMINIE LIBIĄŻ W LATACH 2011-2013 W PODZIALE NA INSTYTUCIE

Do wyjaśnienia i rozwiązania konkretnych przypadków zgłaszanej przemocy powoływane są grupy robocze – w 2011 pracowało 19 takich grup, w kolejnych latach 20 i 21. Liczba rodzin objętych działaniami zespołu ze względu na zdiagnozowanie problemu najwyższa była w roku 2012 – 63 rodziny.

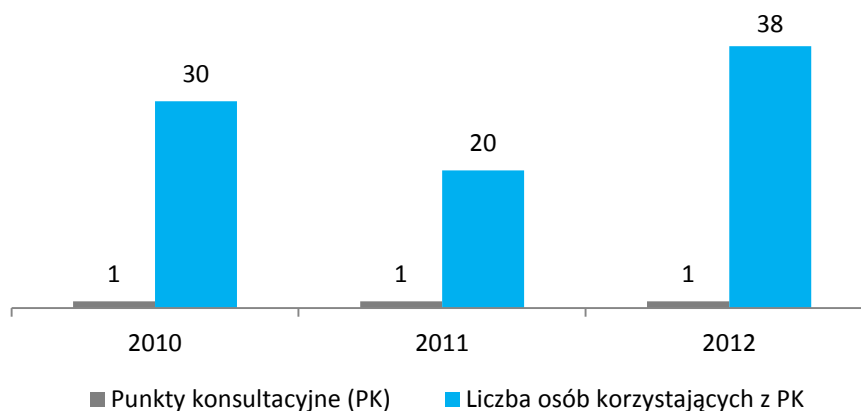
WYKRES 2. REALIZACJA PROCEDURY NIEBIESKIEJ KARTY W GMINIE LIBIĄŻ W LATACH 2011-2013

¹ „Diagnoza dotycząca osób stosujących przemoc w rodzinie”. Raport Millward/Brown dla MIPIS, 2011.

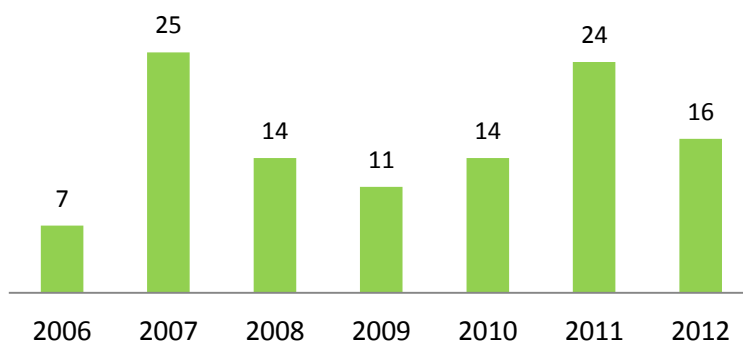
Na terenie gminy Libiąż funkcjonuje jeden Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, w którym udzielane są porady osobom i rodzinom z problemem przemocy. W roku 2012 skorzystało z nich 38 osób, w poprzednich natomiast 20 i 30.

WYKRES 3. INFRASTRUKTURA INSTYTUCJI POMAGAJĄCYCH OFIAROM PRZEMOCY

Przemoc domowa, w myśl ustawy o pomocy społecznej, jest jednym z powodów przyznania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Osoby i rodziny dotknięte tym problemem mają możliwość skorzystania z wieloaspektowej pomocy zarówno finansowej, jak i rzeczowej, psychologicznej, prawnej oraz w postaci pracy socjalnej. Dane z lat 2006-2012 wskazują, że w poszczególnych latach liczba rodzin zgłaszających się o pomoc z powodu przemocy zmienia się, jednak najwięcej rodzin wspierano z tego tytułu w latach 2007 i 2011, w 2012 liczba ta wynosiła 16.

WYKRES 4. LICZBA RODZIN, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY Z TYTUŁU WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

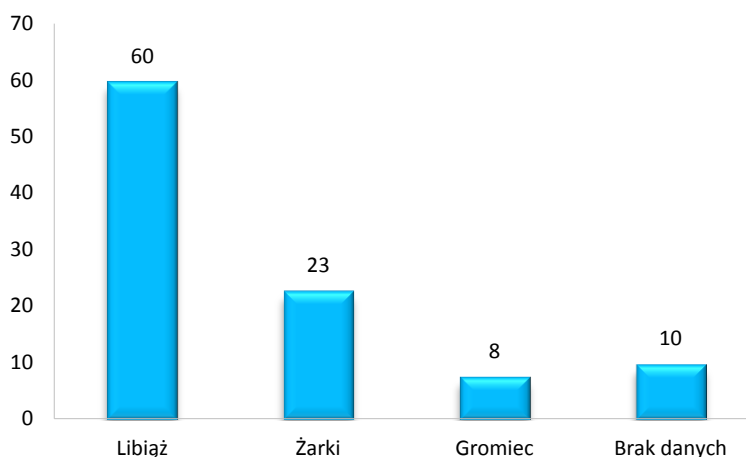
Podsumowując, dane dotyczące liczby sporządzonych Niebieskich Kart nie oddają w pełni obrazu problematyki przemocy domowej na terenie gminy. Zjawisko to jest trudne do zdiagnozowania między innymi ze względu na strach przed sprawcą przemocy i niewiarę w jakkolwiek zmianę.

IV. PROBLEM PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ ILOŚCIOWYCH

4.1. CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW BADANIA

W badaniu wzięło udział 224 mieszkańców Gminy Libiąż. Wśród respondentów przeważały kobiety (77%). Ankiety dystrybuowano na terenie całej gminy, dzięki temu udało się uzyskać informacje zarówno od mieszkańców miasta Libiąż (60% badanych), Żarek (23%) oraz Gromca (8%). Część osób nie odpowiedziało na pytanie o miejsce zamieszkania.

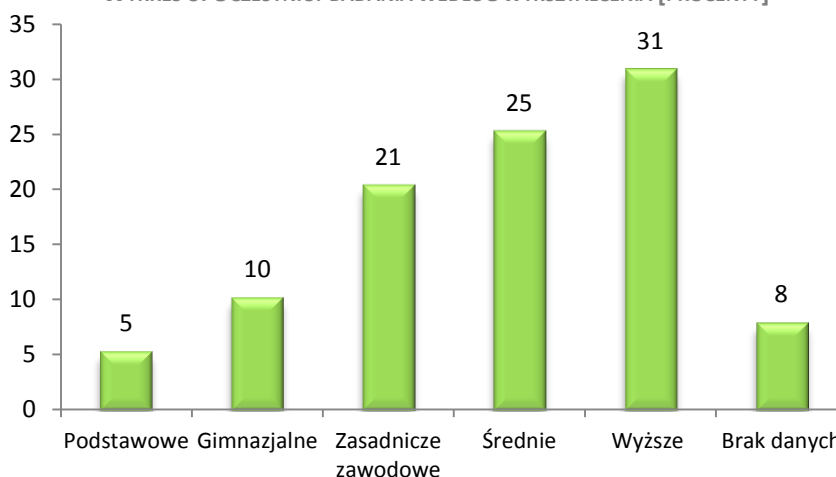
WYKRES 5. UCZESTNICY BADANIA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA [PROCENTY]

N=224

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, wśród badanych mieszkańców gminy przeważały osoby z wykształceniem wyższym (31%) i średnim (25%). Co 5-ty respondent miał wykształcenie zawodowe (21%). 8% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

WYKRES 6. UCZESTNICY BADANIA WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA [PROCENTY]

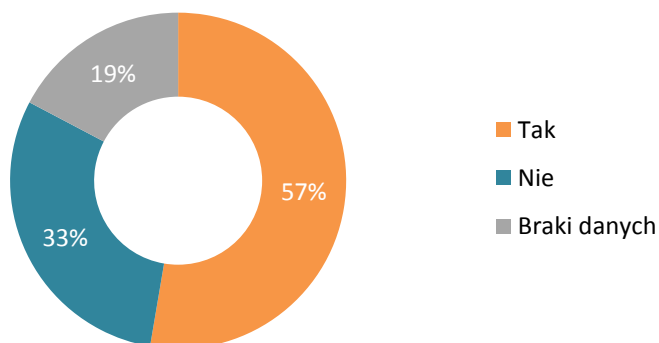

N=224

Wśród uczestników badania 57% miało dzieci, jednak aż 19% nie odpowiedziało na to pytanie o posiadanie potomstwa.

WYKRES 7. POSIADANIE DZIECI PRZEZ UCZESTNIKÓW BADANIA [PROCENT]

Czy posiada Pan(i) dzieci?

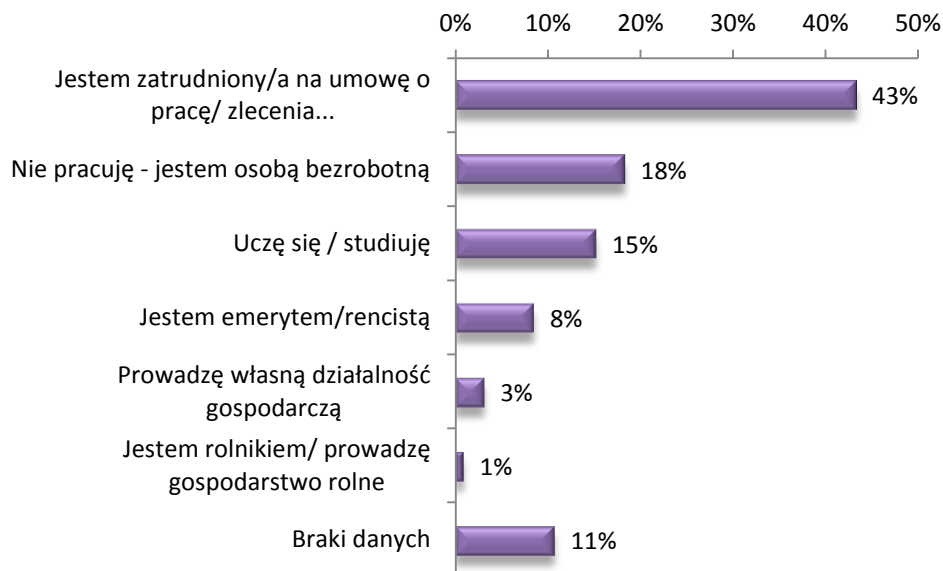

N=224

Wśród 128 osób posiadających dzieci blisko połowa wychowuje 2 dzieci (46%), 32% ma 1 dziecko, a 22% - 3 i więcej.

Biorąc pod uwagę status zawodowy respondentów, najczęściej (43%) to osoby zatrudnione. Blisko co piąty badany nie pracuje lub jest bezrobotny, 15%- uczy się lub studiuje.

WYKRES 8. UCZESTNICY BADANIA WEDŁUG STATUSU ZAWODOWEGO [PROCENTY]

N=224

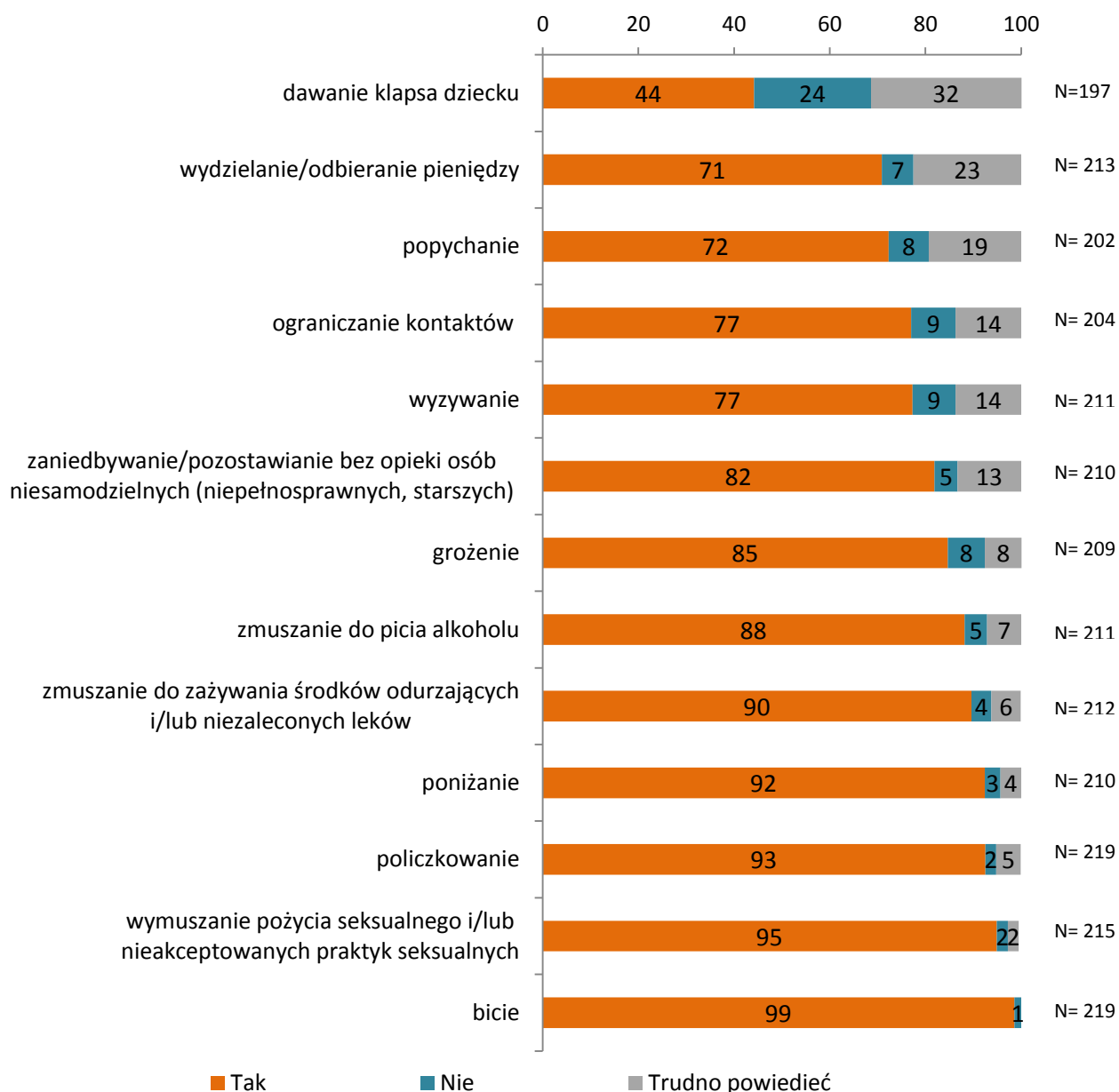
Najwięcej ankiet uzyskano od mieszkańców w młodszych grupach wiekowych: osoby w 18-35 lat stanowią 42% próby, mieszkańcy w wieku 36-55 lat – 22%. 14% badanych to osoby z powyżej 56 roku życia.

4.2. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

Pierwszy blok pytań zawartych w ankiecie dotyczył opinii mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie. Wykres 9 prezentuje ocenę, które zachowania zdaniem mieszkańców można uznać za przemoc.

WYKRES 5. ROZUMIENIE I DEFINIOWANIE PRZEMOCY PRZEZ UCZESTNIKÓW BADANIA [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Które z poniższych zachowań, stosowanych wobec członka rodziny, są według Pana/i przemocą w rodzinie:

Za „przemoc w rodzinie” większość badanych uważa bicie (99%), wymuszanie pożycia seksualnego (95%), policzkowane (93%), poniżenie (92%), zmuszanie do zażywania środków odurzających (90%)

i picia alkoholu (88%), grożenie (85%). Najwięcej kontrowersji wzbudziło dawanie klapsa dziecku – 45% badanych zaklasyfikowało takie działanie jako przemoc, a 32% nie było pewnych („trudno powiedzieć”), co oznacza, że część osób może usprawiedliwiać takie postępowanie w zależności od sytuacji.

Zestawiając ze sobą odpowiedzi kobiet i mężczyzn można zauważyć, że mężczyźni rzadziej niż kobiety uznawali następujące zachowania jako przemoc: popychanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie kontaktów z bliskimi oraz dawanie klapsa dziecku (tabela 1).

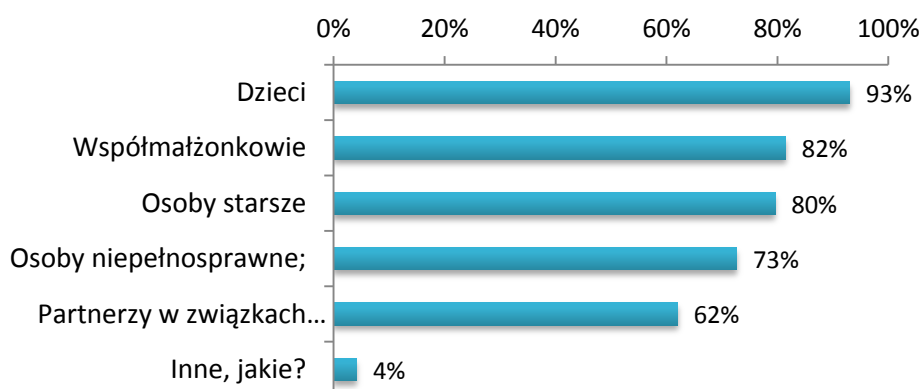
TABELA 1.

Zachowanie	Odsetek kobiet uznających zachowanie za przemoc	Odsetek mężczyzn uznających zachowanie za przemoc
bicie	99%	98%
wymuszanie pożycia seksualnego i/lub nieakceptowanych praktyk seksualnych	97%	89%
poniżanie	93%	90%
policzkowanie	94%	88%
zmuszanie do zażywania środków odurzających i/lub leków	91%	85%
zmuszanie do picia alkoholu	89%	89%
grożenie	91%	70%
zaniedbywanie/pozostawianie bez opieki	84%	77%
wyzywanie	85%	52%
ograniczanie kontaktów z bliskimi	80%	67%
popychanie	78%	52%
wydziałanie/odbieranie pieniędzy	73%	63%
dawanie klapsa dziecku	48%	29%

W opinii badanych najczęstszymi ofiarami przemocy w rodzinie mogą być dzieci (93%) współmałżonkowie (82%) oraz osoby starsze (80%).

WYKRES 6. OSOBY MOGĄCE DOZNAWAĆ PRZEMOCY W RODZINIE W OPINII BADANYCH [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

Kto według Pana/i może być ofiarą przemocy w rodzinie?

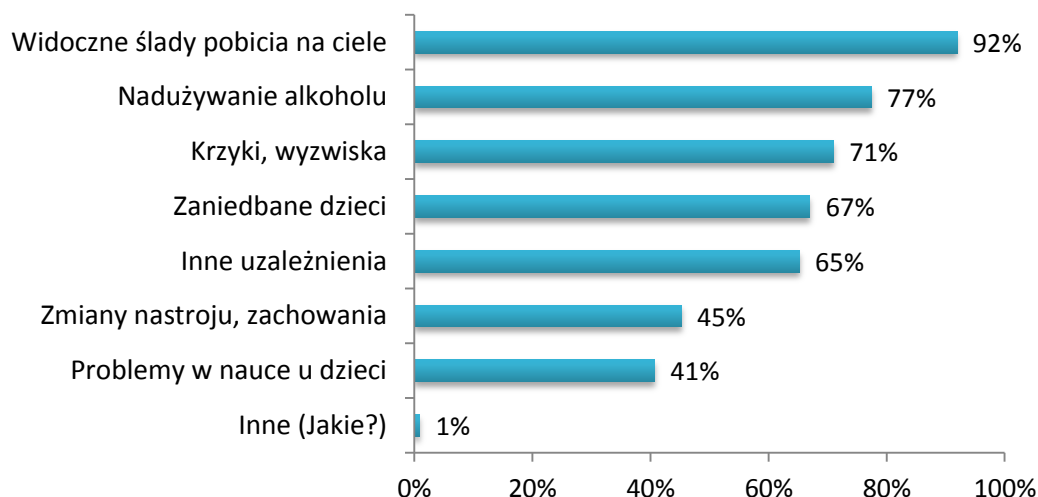
Wartości nie sumują się do 100% - każda osoba mogła wybrać więcej niż 1 odpowiedź; N=216

O występowaniu przemocy w rodzinie, według zdecydowanej większości badanych (92%), świadczą widoczne ślady pobicia na ciele. Dla dużej liczby respondentów oznaką przemocy jest także

nadużywanie alkoholu (77%), krzyki i wyzwiska (71%), zaniedbane dzieci (67%). Tylko co drugi badany uważa, że zmiany nastroju i zachowania dorosłych oraz problemy w nauce dzieci mogłyby świadczyć o sytuacji przemocowej (wykres 11). Powyższe odpowiedzi pokazują, że mieszkańcy najczęściej utożsamiają przemoc z przemocą fizyczną.

WYKRES 7. OZNAKI ŚWIADCZĄCE O WYSTĘPOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

Które ze wskazanych sygnałów mogą Pana/i zdaniem świadczyć o występowaniu przemocy w rodzinie?

Wartości nie sumują się do 100% - każda osoba mogła wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

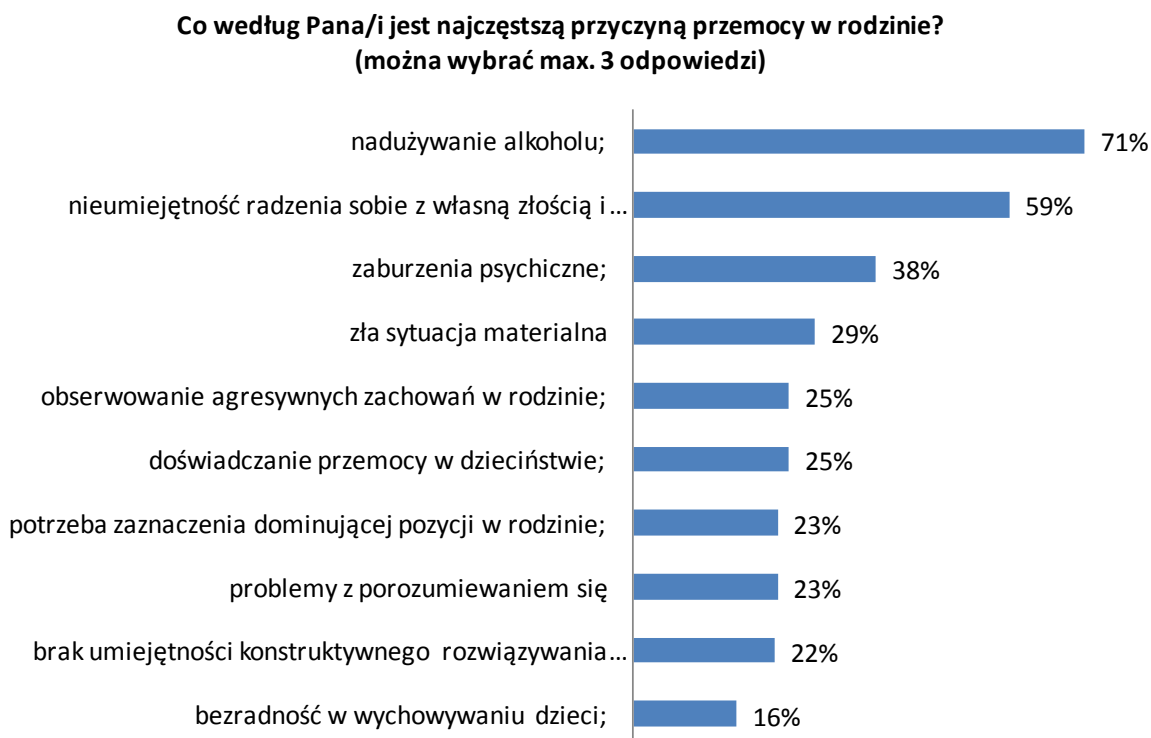
N=224

Badanych zapytano również o przyczyny przemocy w rodzinie. Respondenci zostali poproszeni o wybranie z listy maksymalnie 3 czynników, które ich zdaniem leżą u podstaw przemocy w rodzinie. Jako najczęstszą przyczynę przemocy badani wskazywali nadużywanie alkoholu – 71% wskazań. Drugim najczęściej wskazywanym czynnikiem była nieumiejętność radzenia sobie z własną złością i agresją – 59% wskazań. Stosunkowo często wskazywano również zaburzenia psychiczne jako przyczynę przemocy w rodzinie. Czynniki związane z dziedziczeniem przemocy w rodzinie – obserwowanie agresywnych zachowań w rodzinie czy doświadczanie przemocy w dzieciństwie wskazywało 25% badanych. Jeszcze mniej wskazań odnotowano w przypadku problemów z porozumiewaniem się czy brakiem umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów – odpowiednio 23% i 22%. Upatrywanie przez badanych najczęstszej przyczyny przemocy w rodzinie w nadużywaniu alkoholu, wskazuje na obecność stereotypów w myśleniu o przemoc w rodzinie i braku rzetelnej wiedzy w tym zakresie. Na obecną chwilę nie istnieją bowiem żadne badania potwierdzające istnienie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy uzależnieniem od alkoholu a stosowaniem przemocy w rodzinie. Faktem jest natomiast współwystępowanie obu zjawisk. Nadużywanie alkoholu bardzo często towarzyszy aktom przemocy w rodzinie, ale nie jest jej przyczyną. Z doświadczeń pracy z uzależnionymi osobami stosującymi przemoc w rodzinie wynika, iż zatrzymanie picia bynajmniej nie jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy.

By zatrzymać przemoc sprawca musi zostać poddany oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym i nauczyć się nowych sposobów radzenia sobie z własną złością i agresją, wolnych od przemocy.

WYKRES 12. PRZYCZYNY PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

N=220

W dalszej części ankiety proszono mieszkańców o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń, które dotyczyły opinii o przemocy oraz stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

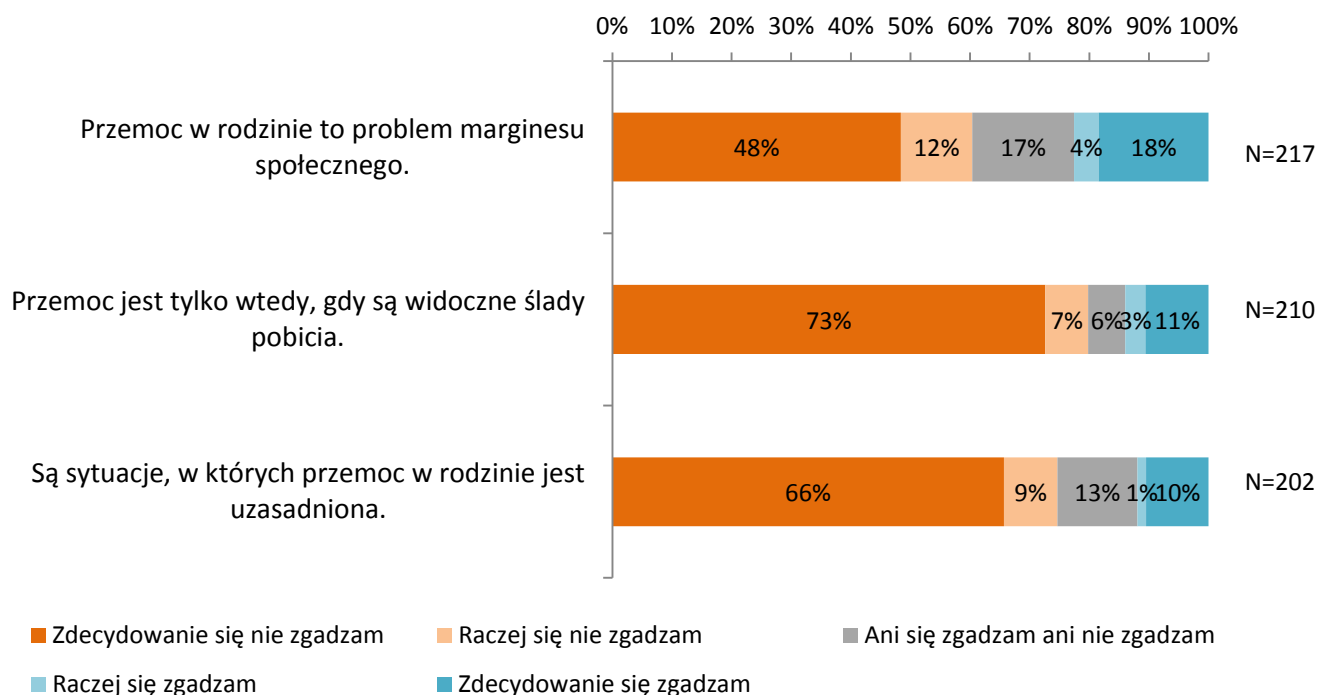
W opinii połowy badanych przemoc może dotknąć każdej rodziny, ale aż 22% uważa, że jest to problem rodzin „z marginesu społecznego” (zsumowane odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”, twierdzenie 1 na wykresie 13). Częściej takie zdanie wyrażały osoby starsze – powyżej 56 roku życia (40%), niż w młodszych grupach wiekowych (18% - w wieku 18-35 lat oraz 22,5% w wieku 36-55 lat).

Z kolejnej odpowiedzi wynika, że mieszkańcy biorący udział w badaniu są raczej świadomi, że przemoc to nie tylko przemoc fizyczna. Większość (80%) nie zgadza się z stwierdzeniem, że „przemoc jest tylko wtedy, gdy widoczne są ślady pobicia”. Z takim stereotypowym podejściem zgodnych jest natomiast 14% respondentów, a częściej taką postawę prezentują osoby starsze po 55 roku życia (23%).

Według 75% badanych mieszkańców gminy żadna sytuacja nie usprawiedliwia stosowania przemocy, 11% uważa natomiast, że zdarzają się sytuacje, w których jest uzasadniona. Częściej takie opinie pojawiają się wśród osób starszych po 55 roku życia (20%).

WYKRES 13. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ O PRZEMOCY W RODZINIE (I) [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

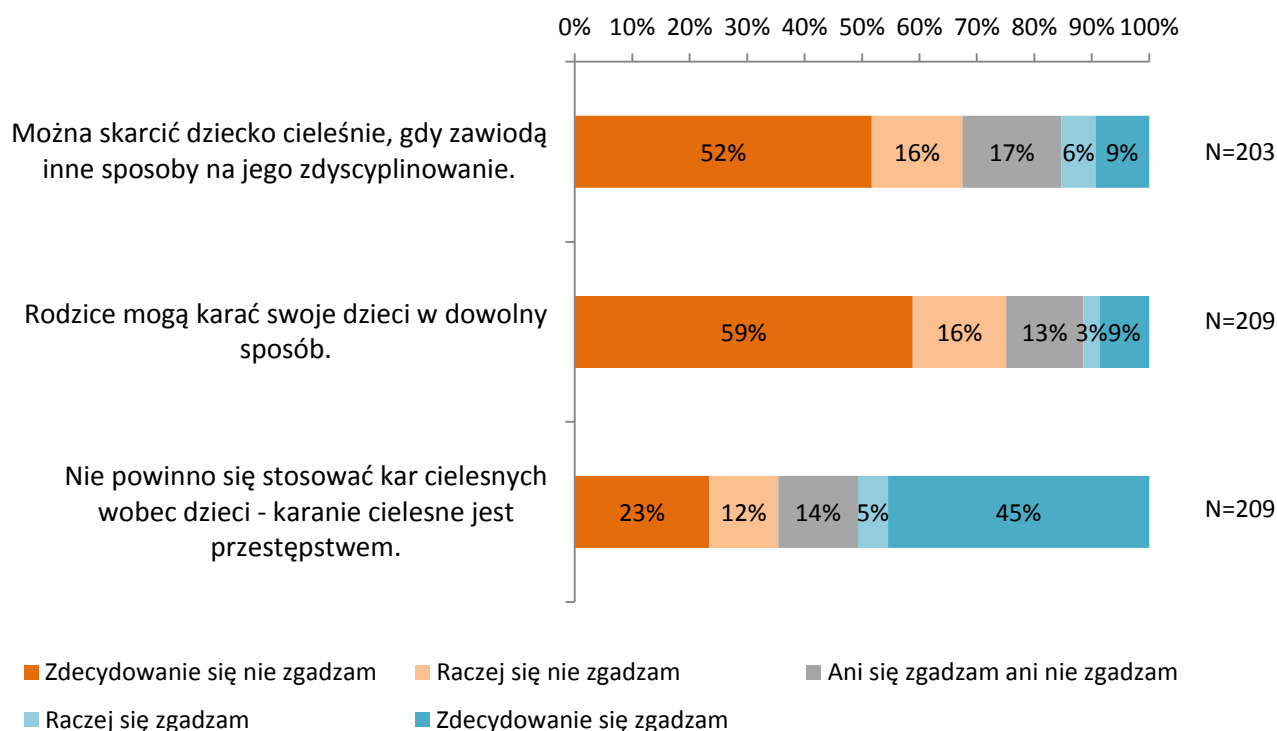
Jak pokazało pierwsze pytanie ankiety „klaps” dany dziecku jest tematem dość kontrowersyjnym – wiele osób ma do niego ambiwalentny stosunek i można przypuszczać, że traktuje go jako akceptowany środek wychowawczy. Na wykresie poniżej zebrano twierdzenia, które pokazują różne podejście do cielesnego karania dzieci i deklarowaną postawę mieszkańców do prezentowanych opinii.

Generalnie większość osób jest przeciwnych stosowaniu kar cielesnych wobec dzieci, jednak niepokojące jest, że dość duża część badanych usprawiedliwia takie postępowanie w niektórych sytuacjach. 15% respondentów dopuszcza cielesne karcenie dziecka, gdy zawiodą inne sposoby dyscyplinowania, a 17% wybrało odpowiedź „ani się zgadzam, ani nie zgadzam”, co oznacza, że mogą relatywizować zachowanie w zależności od sytuacji. Częściej mężczyźni (25,5%) niż kobiety (15%) akceptowali kary cielesne jak ostateczny środek wychowawczy.

12% badanych uważa, że rodzice mają prawo karać dzieci w dowolny sposób, przeciwnych temu twierdzeniu jest ¾ badanych. Nie wydać różnic w odpowiedziach kobiet i mężczyzn oraz osób w różnych grupach wiekowych.

Według prawa karanie cielesne dzieci, jako naruszenie ich nietykalności, jest przestępstwem, wobec którego stosuje się art. 217. Kodeksu karnego. Niepokojące jest zatem, że aż 35% mieszkańców gminy uczestniczących w badaniu nie zgadza się z twierdzeniem, że „karanie cielesne jest przestępstwem”. Częściej taka postawa dotyczy osób powyżej 56 roku życia (46%), natomiast najrzadziej osób w wieku od 18 do 35 lat (27%).

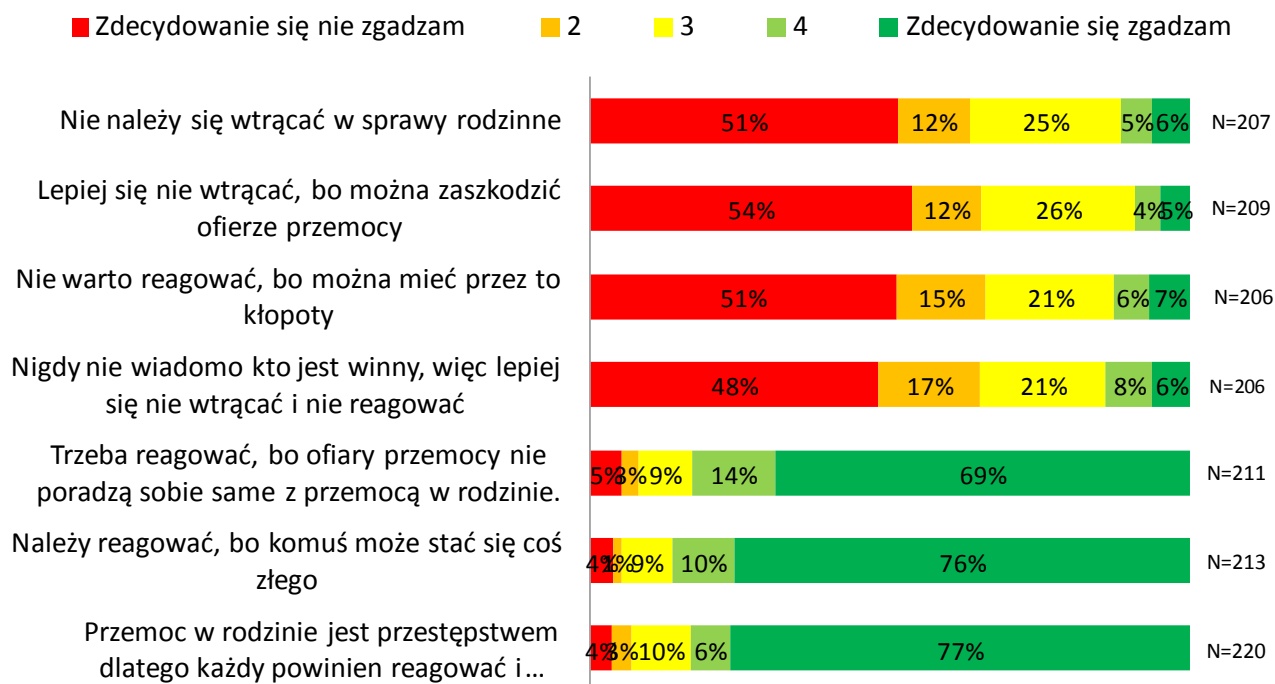
WYKRES 14. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY LIBIĄŻ O PRZEMOCY W RODZINIE (II) [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Badając postawy mieszkańców gminy wobec problemu przemocy w rodzinie, osoby uczestniczące w badaniu poproszono również o ustosunkowanie się do różnych stwierdzeń dotyczących reagowania na przemoc w rodzinie (wykres 15). Zdecydowana większość badanych - 3/4 zdecydowanie zgadzała się z twierdzeniami, że „na przemoc trzeba reagować, bo ofiary przemocy nie poradzą sobie same z przemocą w rodzinie” - 69%, „należy reagować, bo komuś może stać się coś złego” - 76%, „przemoc w rodzinie jest przestępstwem, dlatego każdy powinien reagować i zawiadomić odpowiednie służby” - 77%. Jednocześnie, niewielki - kilkuprocentowy odsetek badanych nie zgodził się z tymi twierdzeniami. Ponad połowa respondentów zdecydowanie nie zgodziła się z twierdzeniami mówiącymi, że „nie należy się wtrącać w sprawy rodzinne” - 51%, „lepiej się nie wtrącać, bo można zaszkodzić ofierze” - 54%, „nie warto reagować, bo można mieć przez to kłopoty” - 51% oraz „nigdy nie wiadomo kto jest winny, więc lepiej się nie wtrącać i nie reagować” - 48%. Podobnie, jak poprzednio, także w tych wypadkach 10% lub nieco ponad 10% badanych prezentowało odmienne stanowisko zgadzając się z tymi twierdzeniami. Generalnie jednak, w większości badani zadeklarowali poparcie dla konieczności reagowania wobec przemocy w rodzinie.

WYKRES 15. STOSUNEK DO REAGOWANIA NA PRZEMOC [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

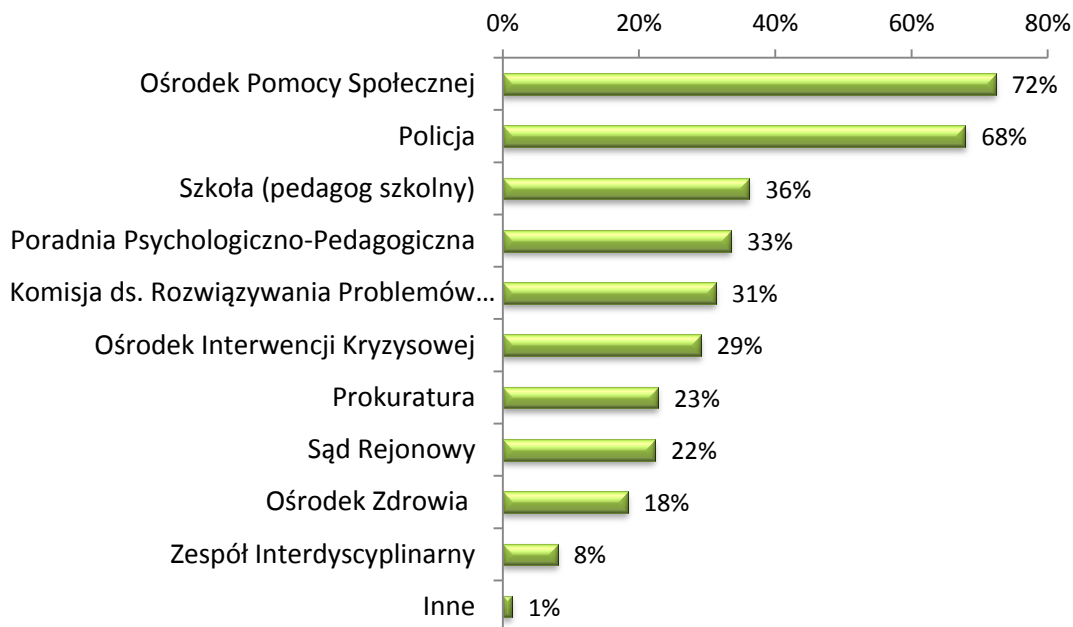
Czy zgadza się Pan/i czy nie zgadza z poniższymi stwierdzeniami?

Ważnym elementem badania było poznanie wiedzy mieszkańców o instytucjach, w których mogliby otrzymać wsparcie w sytuacji wystąpienia przemocy domowej. W opinii uczestników badania dwie najważniejsze instytucje to Ośrodek Pomocy Społecznej (72%) oraz policja (68%). Pozostałe tj. szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodek interwencji kryzysowej wskazywała co 3 osoba, a prokuraturę, sąd i służbę zdrowia – zaledwie co 5-ty respondent. Wyniki wskazują także na małą znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego wśród mieszkańców, choć jest to podmiot w gminie, którego głównym zadaniem jest koordynowanie prac związanych z systemem przeciwdziałania przemocy.

WYKRES 16. WIEDZA O INSTYTUCJACH Z TERENU GMINY LIBIĄŻ, KTÓRE ŚWIADCZĄ POMOC W SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Które z poniższych instytucji Pana/i zdaniem świadczą pomoc w sytuacji występowania przemocy w rodzinie? Można wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

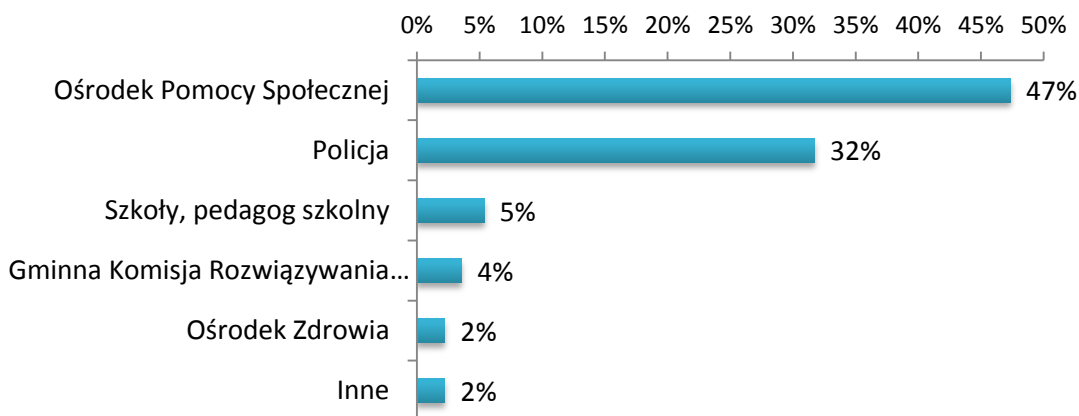

*Pytanie zamknięte – z podaną listą odpowiedzi. N=215

Mieszkańcy wpisywali także samodzielnie instytucje z terenu gminy, do których mogliby się zgłosić w sytuacji wystąpienia przemocy. Na wykresie zebrano odpowiedzi wskazywane przez respondentów skategoryzowane w 6 grup.

WYKRES 17. ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI Z TERENU GMINY LIBIĄŻ ŚWIADCZĄCYCH POMOC W SYTUACJI WYSTĘPOWANIA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WPISALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Jakie zna Pan/i instytucje na terenie Gminy Libiąż, do których można się zwrócić o pomoc w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie? *

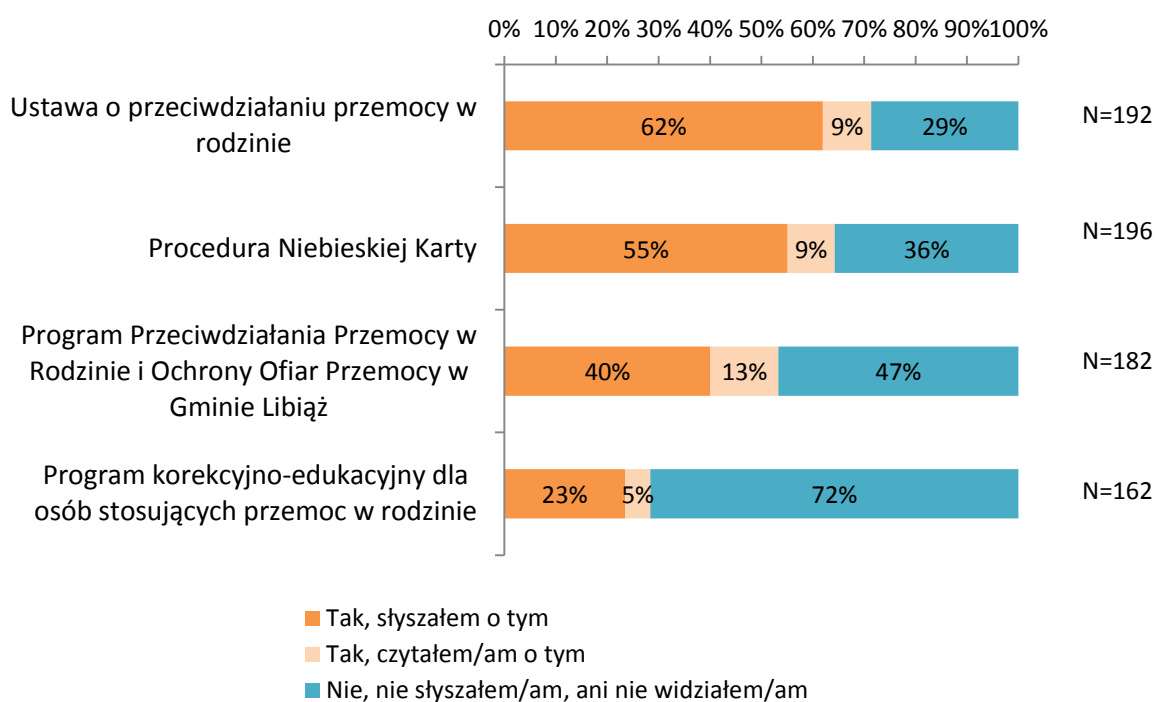

*Pytanie otwarte – bez listy odpowiedzi. Wskazane powyżej odpowiedzi były wpisywane samodzielnie przez mieszkańców. N=224

Oprócz znajomości instytucji mogących świadczyć wsparcie osobom doznającym przemocy w ankiecie pytano również o znajomość dokumentów dotyczących przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy na poziomie ogólnopolskim i lokalnym. Większość respondentów słyszała (62%) bądź czytała (9%) o ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 36% mieszkańców nigdy nie spotkało się z pojęciem „Niebieska Karta”, blisko połowa nie słyszała o Programie Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Libiąż, a 72% o programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. Wyniki te pokazują, że mieszkańcy mają większą świadomość istnienia dokumentów na poziomie ogólnopolskim niż lokalnym.

WYKRES 18. ZNAJOMOŚĆ DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY WŚRÓD UCZESTNIKÓW BADANIA [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

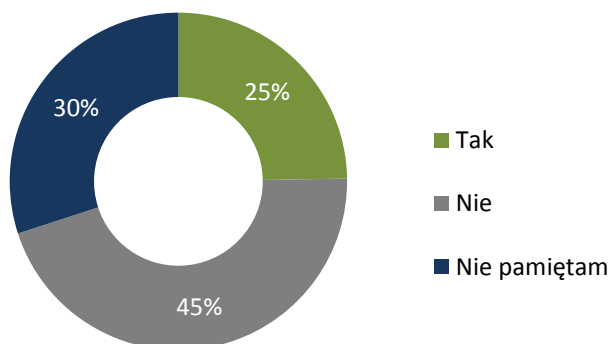
Czy zna Pan/Pani następujące dokumenty/procedury/programy:

Mimo licznych kampanii, jakie były realizowane w ostatnich latach, zaledwie 25% osób zadeklarowało, że zetknęło się kiedykolwiek z kampaniami społecznymi przeciwko przemocy.

WYKRES 19. ZNAJOMOŚĆ KAMPANII PRZECIWKO PRZEMOCY WŚRÓD MIESZKAŃCÓW UCZESTNICZĄCYCH
W BADANIU [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Czy zetknął/ęła się Pan/i kiedyś z kampanią społeczną
dotyczącą problemu przemocy w rodzinie?

N=190

Na pytanie o główne hasło kampanii tylko kilka osób było w stanie przywołać zapamiętany przekaz:

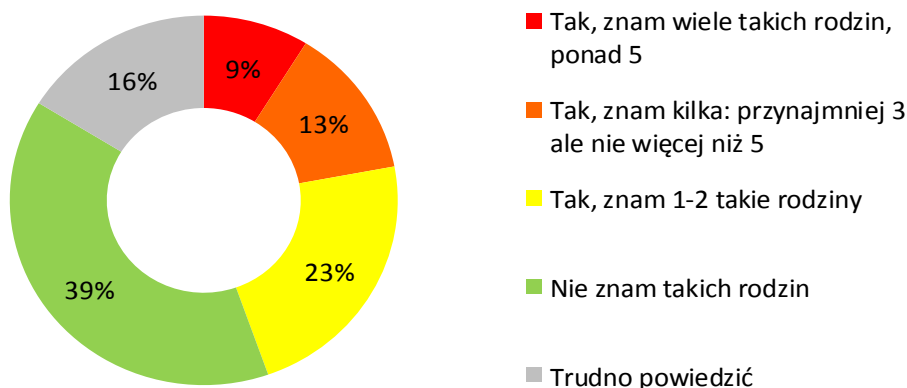
- „*bo zupa była za słona*” – 7 osób
- „*zły dotyk boli przez całe życie*” – 5 osób
- „*stop przemocy*” – 3 osoby
- spot o misiu i dziewczynce – 1 osoba

4.3. PERSPEKTYWA ŚWIADKA PRZEMOCY

Aby poznać doświadczenia i opinie świadków przemocy w rodzinie, badanych zapytano o to czy znają takie rodziny z terenu gminy, w których dochodzi do przemocy. Spośród 204 respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, 45% stwierdziło, że zna przynajmniej jedną taką rodzinę, a aż 9%, że zna ponad 5 rodzin, w których dochodzi do przemocy. 16% respondentów nie potrafiło w jednoznaczny sposób odpowiedzieć na to pytanie.

WYKRES 20. DOSTRZEGANIE PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Czy zna Pan/i osobiście lub ze słyszenia rodziny z Gminy Libiąż, w których dochodzi do przemocy?

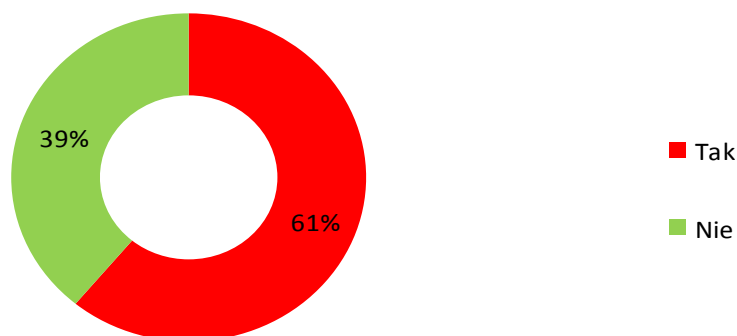

N=204

Badanych, którzy przyznali się do znajomości rodzin, w których dochodzi do przemocy (59 osób), zapytano o to czy zdarzyło im się reagować na przemoc w znanych im rodzinach. 61% respondentów odpowiedziało twierdząco, a blisko 40% wskazało, że nie podjęło żadnej reakcji. Warto zestawić te dane z deklaracjami badanych, co do konieczności reagowania na przemoc – większość respondentów popierała twierdzenia mówiące o tym, że na przemoc w rodzinie trzeba reagować.

WYKRES 21. REAGOWANIE NA PRZEMOC W RODZINIE [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Czy zdarzyło się Pani/Panu reagować na przemoc w znanych Pani/Panu rodzinach, w których dochodzi do przemocy?

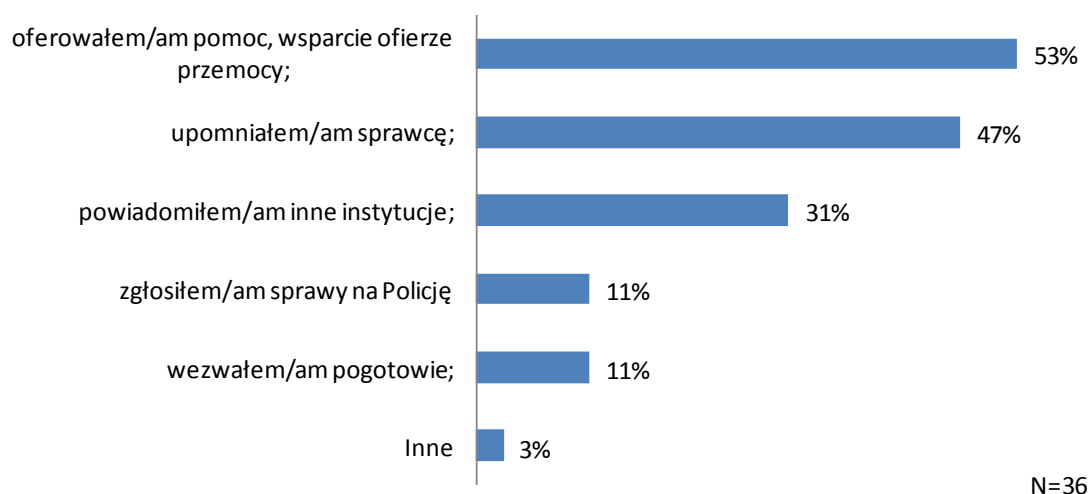

N=59

Osoby, które odpowiedziały, że reagowały na przemoc w znanych im rodzinach (36 osób), poproszono o wskazanie sposobu reakcji. Najwięcej respondentów - 53% wskazało, że oferowało pomoc lub wsparcie ofierze przemocy. W przypadku 47% badanych reakcja na przemoc polegała na upomnieniu sprawcy. Tylko 11% badanych zadeklarowało, że zgłosiło sprawę na Policję czy wezwało pogotowie, a 31% powiadomiło inne instytucje.

WYKRES 22. SPOSOBY REAGOWANIA NA PRZEMOC [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

**W jaki sposób reagował/a Pan/i na przemoc w tych rodzinach?
(można wybrać więcej niż 1 odpowiedź)**

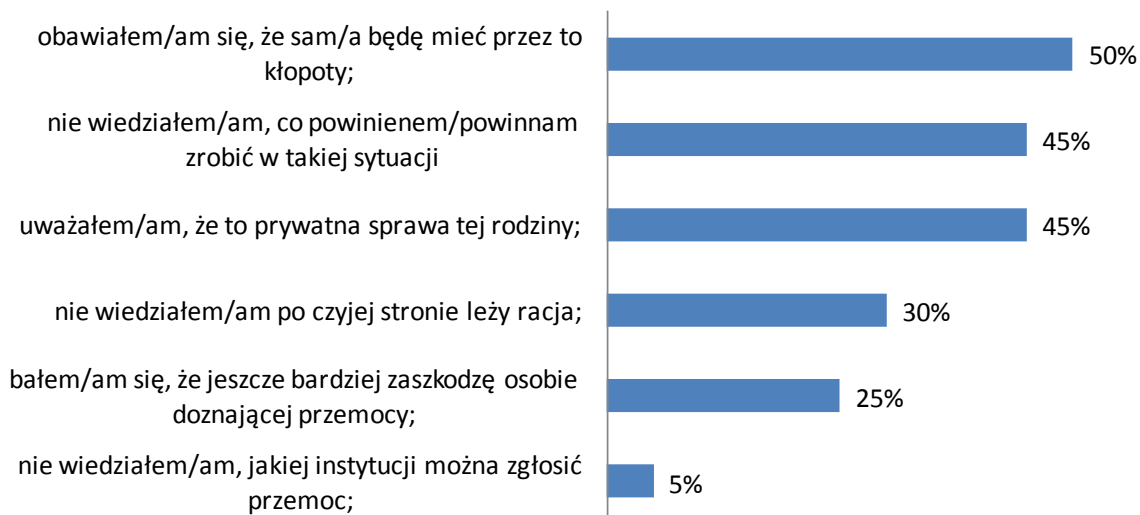

Respondentów, którzy przyznali, że nie reagowali na przemoc w znanych im rodzinach (20 osób) zapytano o przyczyny braku reakcji. Połowa badanych - 50% wskazało, że nie podjęli żadnych działań, ponieważ obawiali się, że sami mogą mieć przez to kłopoty. 45% odpowiadających na to pytanie zadeklarowało, że nie wiedzieli, co zrobić w takiej sytuacji lub uważali, że to prywatna sprawa rodziny. 30% respondentów wskazywało, że nie reagowali, gdyż nie wiedzieli po czyjej stronie leży racja. W przypadku 25% badanych brak reakcji wiązał się z obawą, że swoim działaniem mogą jeszcze bardziej zaszkodzić ofierze przemocy. 5% wskazywało, że nie wiedzieli do jakiej instytucji należy zgłosić przemoc.

WYKRES 23. PRZYCZYNY BRAKU REAKCJI NA PRZEMOC [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Dlaczego nie reagował/a Pan/i będąc świadkiem przemocy w rodzinie? (można wybrać więcej niż 1 odpowiedź)

N=20

Przedstawione powyżej dane, odnoszące się do opinii i doświadczeń świadków przemocy w rodzinie, wskazują na konieczność upowszechniania wśród mieszkańców gminy znaczenia i roli świadka przemocy oraz informacji o tym, w jaki sposób powinno się reagować na przemoc.

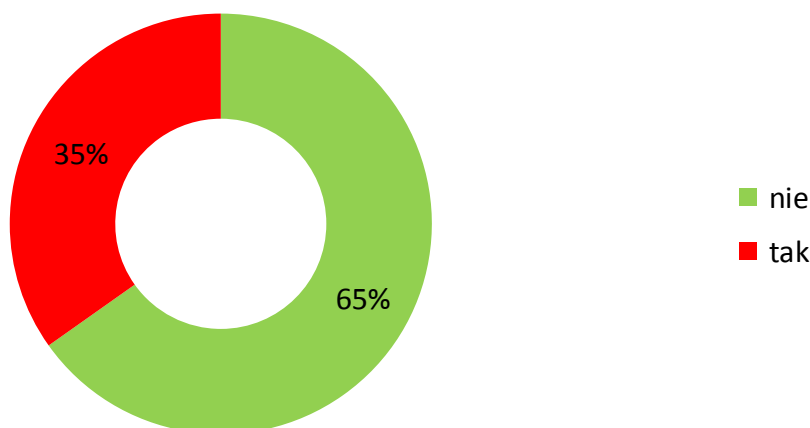
4.4. PERSPEKTYWA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

Celem badania diagnozującego problem przemocy w rodzinie w gminie Libiąż było nie tylko poznanie opinii mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, ale także poznanie doświadczeń osób, które zetknęły się z problemem przemocy domowej, w tym z perspektywy osób doznających przemocy.

Uczestników badania zapytano zatem o to, czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła im się sytuacja, w której inny członek rodziny lub gospodarstwa domowego stosował wobec nich przemoc. Podczas gdy 65% badanych nie miało do czynienia z taką sytuacją, 35% respondentów odpowiedziało twierdząco. Co trzeci badany doświadczył w swoim życiu przemocy w rodzinie.

WYKRES 24. DOŚWIADCZANIE PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDZĀ]

Czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła się Pani/Panu sytuacja, w której inny członek rodziny/gospodarstwa domowego stosował wobec Pani/Pana przemoc?

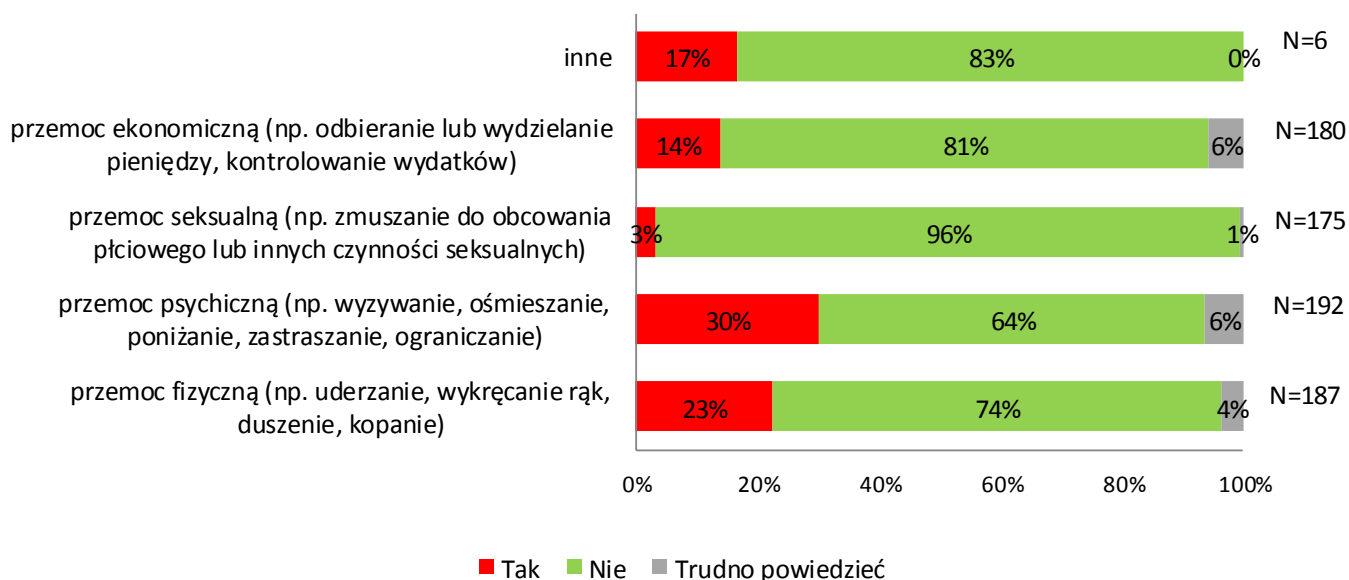

N=224

Badani doświadczali najczęściej przemocy psychicznej. Często wskazywali również na występowanie przemocy fizycznej. We wskazaniach badanych pojawiała się też przemoc ekonomiczna. Najrzadziej badani wskazywali na doświadczanie przemocy seksualnej.

WYKRES 25. DOŚWIADCZANIE PRZEMOCY WG RODZAJÓW [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

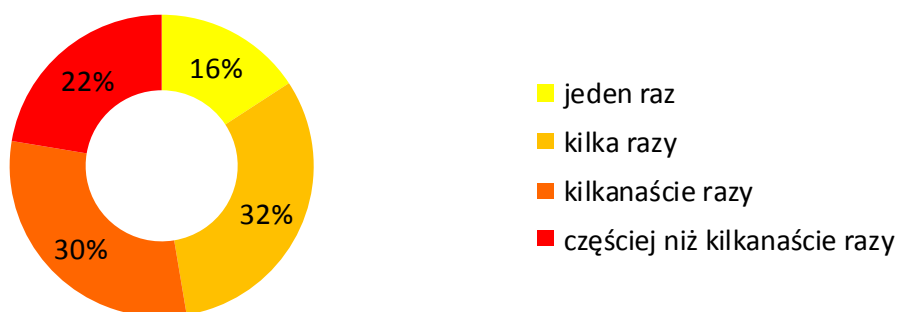
Czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła się Panu/Pani sytuacja, w której inny członek rodziny/gospodarstwa domowego stosował wobec Pana/Pani przemoc? (rodzaje przemocy)

Respondentów przyznających się do doświadczania przemocy w rodzinie (76 osób) spytano o to jak często stosowano wobec nich przemoc. Badani najczęściej wskazywali, że kilkakrotnie byli ofiarą przemocy w rodzinie – 32%. Nieco mniej bo 30% badanych przyznało, że doznawało przemocy w rodzinie kilkanaście razy. 22% osób odpowiadających na to pytanie wskazało, że częściej niż kilkanaście razy znalazło się w sytuacji, w której członek rodziny lub gospodarstwa domowego stosował wobec nich przemoc.

WYKRES 26. CZĘSTOTLIWOŚĆ DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

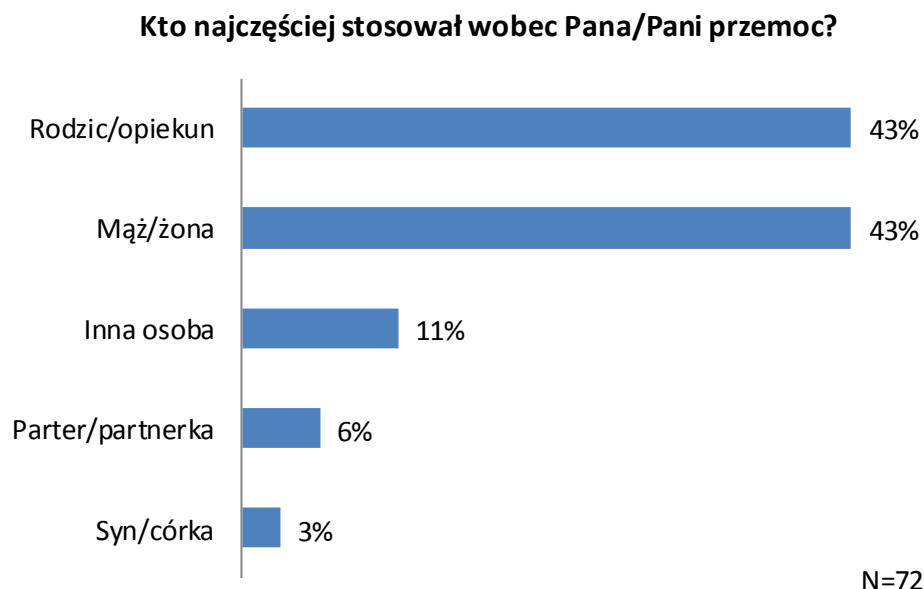
Ile razy zdarzyła się Panu/Pani sytuacja, w której inny członek rodziny/gospodarstwa domowego stosował wobec Pana/Pani przemoc?

N=76

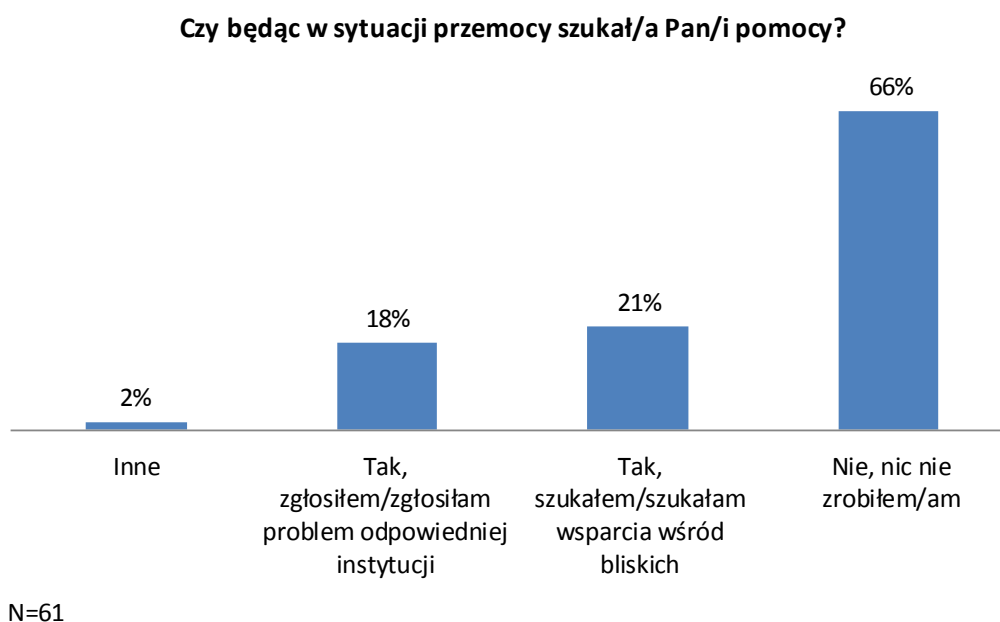
Spośród 76 badanych, którzy doświadczali przemocy w rodzinie, 72 respondentów udzieliło informacji nt. osób, które stosowały wobec nich przemoc. Najczęściej sprawcami przemocy byli rodzice/opiekunowie lub mąż czy żona. Najrzadziej wskazywano na doświadczanie przemocy ze strony dzieci.

WYKRES 27. STOSUJĄCY PRZEMOC [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Mniej niż 40% badanych, którzy doświadczali przemocy szukało pomocy. 21% szukało wsparcia wśród bliskich, a 18% zgłosiło problem odpowiedniej instytucji. Aż 66% badanych pozostawało biernymi w sytuacji doznawana przemocy w rodzinie i nie szukało dla siebie żadnej pomocy.

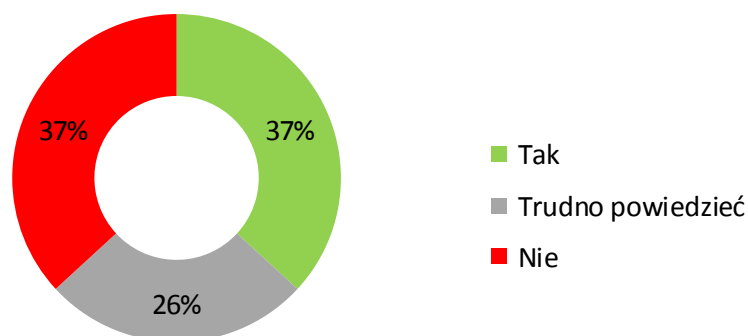
WYKRES 28. SZUKANIE POMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Spośród 19 respondentów, którzy szukali pomocy doznając przemocy ze strony swoich bliskich, 37% osób potwierdziło, że udało im się uzyskać pomoc. Tyle samo badanych wskazało, że takiej pomocy nie uzyskało. 26% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

WYKRES 29. UZYSKIWANIE POMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

Czy udało się Panu/i uzyskać pomoc?

N=19

Osoby doznające przemocy w rodzinie, które nie szukały dla siebie pomocy, spytano o przyczynę bierności. Badani wskazywali najczęściej, że znajdując się w sytuacji przemocy w rodzinie wstydzi się ujawnić problem – 46%. Nieco mniej respondentów – 43% nie podejmowało żadnych działań ze względu na to, że pogodzili się już ze swoją sytuacją. Niechęć do szukania pomocy wynikała też z obawy przed sprawcą przemocy – 29% wskazań czy braku wiary w to, że ktokolwiek może pomóc – 23% wskazań. 17% badanych nie wiedziało, gdzie może zwrócić się po pomoc.

WYKRES 30. POWODY ZANIECHANIA SZUKANIA POMOCY [LICZBA RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

Dlaczego nie szukał/a Pan/i pomocy? (można wybrać więcej niż 1 odpowiedź)

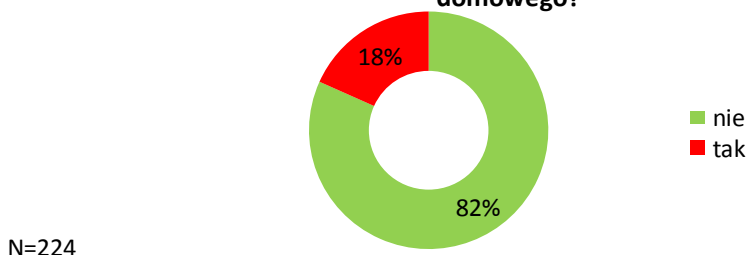
N=35

4.5. PERSPEKTYWA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC

W badaniu diagnozującym problem przemocy w rodzinie w gminie, uwzględniono także opinie i doświadczenia osób stosujących przemoc. Wszystkich mieszkańców gminy Libiąż biorących udział w badaniu ankietowym zapytano czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła się im sytuacja, w której stosowali oni przemoc wobec innego członka rodziny czy gospodarstwa domowego. 82% badanych odpowiedziało przecząco wskazując tym samym, że nigdy nie stosowali przemocy w rodzinie. Natomiast 18% respondentów przyznało się do stosowania przemocy w rodzinie.

WYKRES 31. STOSOWANIE PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

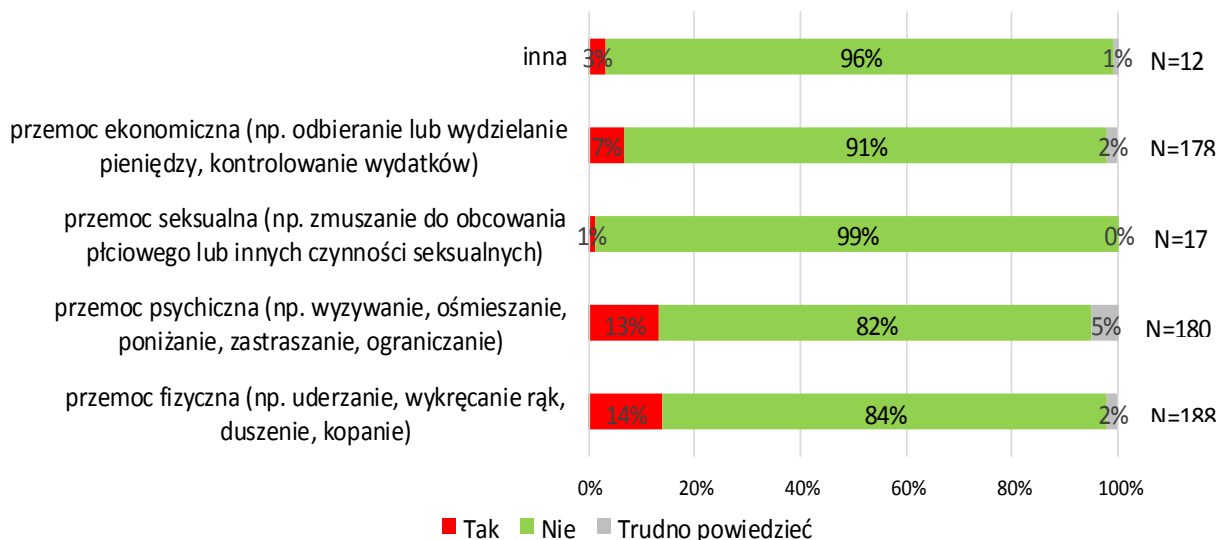
Czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła się Panu/Pani sytuacja, w której stosował/a Pan/i przemoc wobec innego członka rodziny/gospodarstwa domowego?

Sprawcy przemocy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej. Tylko 1% badanych przyznał się do stosowania przemocy seksualnej.

WYKRES 32. STOSOWANIE PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEŹ]

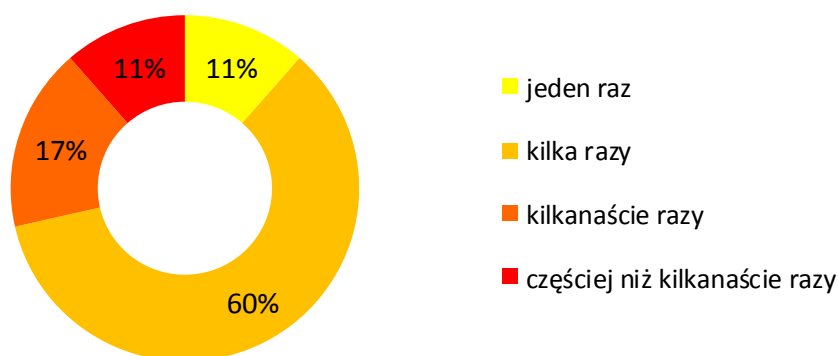
Czy kiedykolwiek w życiu zdarzyła się Panu/Pani sytuacja, w której stosował/a Pan/i przemoc wobec innego członka rodziny/gospodarstwa domowego?

Respondentów, którzy przyznali się do stosowania przemocy w rodzinie zapytano o to jak często zdarzało im się stosować przemoc w rodzinie. Najwięcej badanych – 60% wskazało, że stosowało przemoc kilka razy. 17% osób, które odpowiedziały na to pytanie dopuściło się przemocy kilkanaście razy. 11% respondentów deklarowało, że przemoc była zdarzeniem jednorazowym. Tyle samo badanych przyznało, że stosowało przemoc domową częściej niż kilkanaście razy.

WYKRES 33. CZĘSTOTLIWOŚĆ STOSOWANIA PRZEMOCY [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Ile razy zdarzyła się Panu/Pani sytuacja, w której stosował/a Pan/i przemoc wobec innego członka rodziny/gospodarstwa domowego?

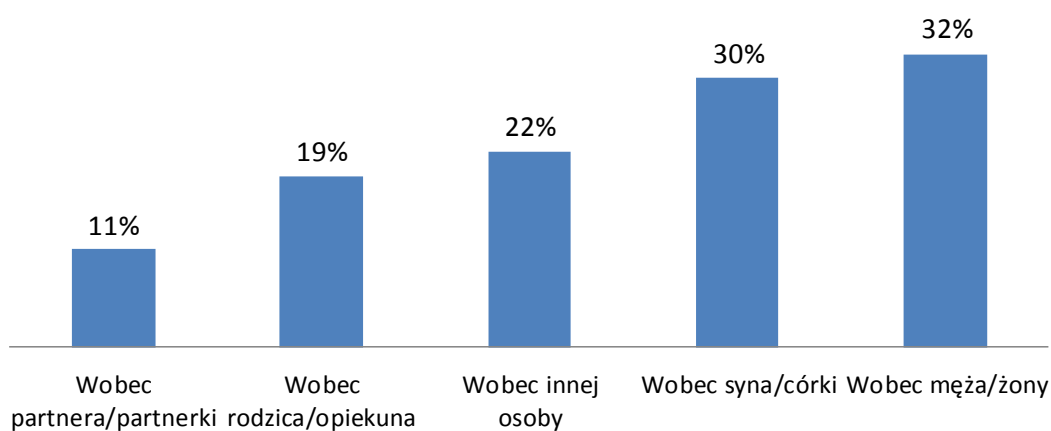

N=35

Badani, którzy przyznali się do stosowania przemocy w rodzinie najczęściej dopuszczali się zachowań przemocowych wobec współmałżonka – 32% wskazań i dziecka – 30% wskazań. 19% respondentów wskazało, że stosowało przemoc wobec rodzica, opiekuna.

WYKRES 34. OSOBY, WOBEC KTÓRYCH STOSOWANO PRZEMOC [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Wobec kogo stosował/a Pan/i najczęściej przemoc?

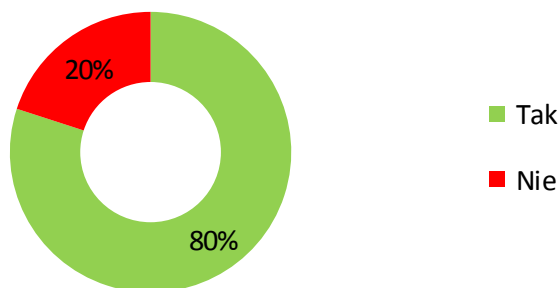

N=37

Spośród osób przyznających się do stosowania przemocy w rodzinie 30 odpowiedziało na pytanie dotyczące podejmowania prób zmiany zachowania. Aż 80% badanych zadeklarowało, że próbowali zmienić swoje krzywdzące zachowanie wobec bliskich, zaś 20% wskazało, że nie podejmowało takich prób.

WYKRES 35. PRÓBY ZMIANY ZACHOWANIA [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

Czy kiedykolwiek próbował/a Pan/i zmienić swoje krzywdzące zachowanie wobec bliskich?

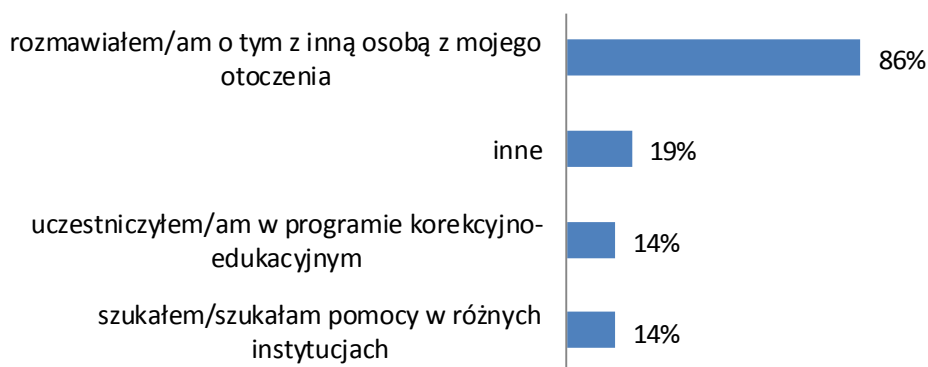

N=30

Respondentów deklarujących podejmowanie prób zmiany krzywdzącego zachowania spytano o to, w jaki sposób próbowali zmienić swoje zachowanie. Zdecydowana większość – 86% sprawców wskazywało, że rozmawiali o swoim zachowaniu z inną osobą ze swojego otoczenia. Tylko 14% badanych szukało pomocy w różnych instytucjach. Tyle samo deklarowało, że uczestniczyło w programie korekcyjno-edukacyjnym.

WYKRES 36. SPOSOBY ZMIANY ZACHOWANIA [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

W jaki sposób próbował/a Pan/i zmienić swoje krzywdzące zachowanie wobec bliskich? (można wybrać więcej niż 1 odpowiedź)

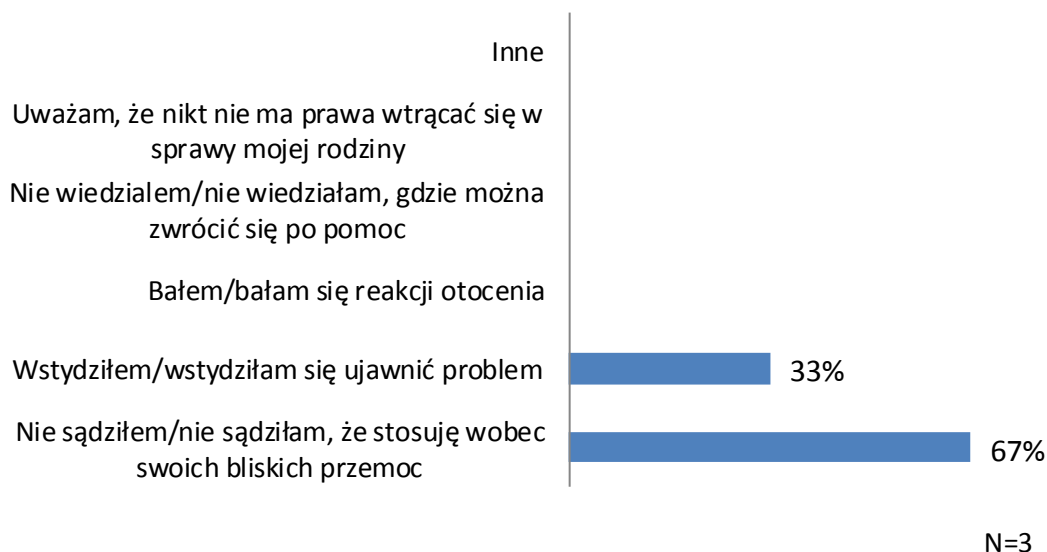
N=21

Stosujących przemoc w rodzinie badanych, którzy nie podjęli prób zmiany swego zachowania poproszono o wskazanie powodów, dla których nie próbowali zatrzymać stosowania przemocy. Blisko 70% badanych wskazało, że nie sądzili, że stosują przemoc wobec swoich bliskich. Nieco ponad 30% nie próbowało zmieniać swojego zachowania z poczucia wstydu przed ujawnieniem problemu.

WYKRES 37. POWODY ZANIECHANIA ZMIANY ZACHOWANIA [ODSETEK RESPONDENTÓW, KTÓRZY WYBRALI DANĄ ODPOWIEDŹ]

**Dlaczego nie próbował/a Pan/i zmienić swojego zachowania
(można wybrać więcej niż 1 odpowiedź)**

V. FUNKCJONOWANIE SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

W ramach diagnozowania problemu przemocy w rodzinie w gminie Libiąż przeprowadzono także badanie o charakterze jakościowym. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z 10 przedstawicielami instytucji/organizacji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie pozwolił pogłębić informacje nt. problemu przemocy domowej. Uczestników badania pytano o to, jak oceniają skalę zjawiska przemocy w rodzinie, gdzie widzą źródła zachowań przemocowych, jakie konsekwencje w ich opinii niesie ze sobą przemoc w rodzinie. Rozmawiano też o funkcjonowaniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – starano się zidentyfikować trudności i bariery związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie w gminie Libiąż, wg opinii przedstawicieli służb zaangażowanych w jej przeciwdziałanie, nie należy do kluczowych problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy. Liczba Niebieskich Kart wskazuje na niewielką skalę zjawiska. Z drugiej strony, badani zwrócili uwagę na trudności związane z diagnozowaniem przemocy w rodzinie – mimo wielu akcji informacyjnych, przemoc w rodzinie nadal jest problemem wrażliwym społecznie. Osoby doświadczające przemocy nie chcą często zgłaszać problemu, a znaczna część osób będących świadkami przemocy w rodzinie nie podejmuje żadnych reakcji. Według uczestniczących w badaniu pedagogów problem przemocy w rodzinie nadal pozostaje w ukryciu. Dostępne statystyki nie odzwierciedlają w pełni skali problemu. Ponadto, o znaczeniu zjawiska przemocy w rodzinie decyduje nie tyle skala problemu, co jego waga – dotyczy on bowiem zdrowia i życia osób narażonych na przemoc. Konieczna jest zatem ochrona ofiar przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka – dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych.

Przemoc w rodzinie wiąże się z różnymi innymi problemami: z uzależnieniem, bezrobociem, zaburzeniami psychicznymi, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Nie oznacza to jednak, że do przemocy dochodzi tylko i wyłącznie w rodzinach problemowych, korzystających z pomocy społecznej. Badani wskazywali, że przemoc domowa zdarza się również w tzw. Normalnych rodzinach, w których nie stwierdzono wcześniej żadnych problemów.

Uczestnicy badania zwracali uwagę na konsekwencje przemocy, zwłaszcza dla dzieci wychowujących się w rodzinach, gdzie przemoc jest akceptowalnym wzorem zachowania. Podkreślali istnienie ryzyka dziedziczenia przemocy i rolę profilaktyki w kształtowaniu prawidłowych postaw i zachowań dzieci i młodzieży.

Przedstawiciele służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wyrażali też swoje opinie na temat funkcjonowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wskazywali na szereg trudności związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Wśród czynników utrudniających skuteczne zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej wymieniali przede wszystkim:

- ⇒ niską świadomość społeczną problemu wśród mieszkańców, wyrażającą się m.in. w obojętności wobec przemocy w rodzinie; osoby, będące świadkami przemocy często

- z różnych przyczyn nie zgłaszają problemu: nie widzą przemocy, nie chcą się wtrącać w sprawy rodzinne, obawiają się problemów
- ⇒ niewystarczającą ofertę wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie – w tym brak specjalistów
  - ⇒ niski stopień korzystania z instrumentów prawnych służących oddziaływaniu na sprawców przemocy w rodzinie połączony z brakiem narzędzi motywowania osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
  - ⇒ słabe zaangażowanie służby zdrowia w interdyscyplinarną współpracę na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie
  - ⇒ brak odpowiedniego zaplecza do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – słaba baza lokalowa, brak miejsc hostelowych dla osób doświadczających przemocy
  - ⇒ biurokrację związaną z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, przeciążenie obowiązkami i brak środków na działania służące zapobieganiu i zwalczaniu przemocy w rodzinie
  - ⇒ niewłaściwą politykę mediów – pokazywanie przemocy w rodzinie w wymiarze sensacji, brak rzetelnego informowania o problemie i działaniach podejmowanych w celu jego rozwiązywania.

ZASOBY W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ:

- PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
- PUNKT MEDIACYJNY
- TELEFON ZAUFANIA
- GRUPA WSPARCIA DLA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

POLICJA

SZKOŁY I PRZEDSZKOLA

PLACÓWKI SŁUŻBY ZDROWIA

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W CHRZANOWIE

POWIATOWY OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W CHRZANOWIE

POWIATOWY OŚRODEK WSPARCIA DZIECKA I RODZINY W CHRZANOWIE

FILIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W CHRZANOWIE

PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIENIA

Inne

LIBIĄSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ TRZEŹWOŚCI I WOLNOŚCI OD UZALEŻNIEŃ
"PRZEMIENIENIE", GRUPA AA „JUTRZENKA”, GRUPA AA „WIARA”